

Årsredovisning 2023

INNEHÅLL

RESULTATREDOVISNING

<i>Uppdrag: leva[nde] demokrati</i>	4
<i>Utbildning, fortbildning och stöd</i>	6
<i>Utställningar</i>	10
<i>Kunskapsuppbyggnad</i>	14
<i>Programverksamhet</i>	16
<i>Internationellt samarbete</i>	19
<i>Webb och sociala medier</i>	21
<i>Samlat grepp mot rasism och hatbrott</i>	23
<i>Stärka demokratins motståndskraft</i>	25
<i>Kompetensförsörjning</i>	27
<i>Övrig återrapporering</i>	29

FINANSIELLA RAPPORTER

<i>Sammanställning över väsentliga uppgifter</i>	32
<i>Resultaträkning</i>	33
<i>Balansräkning</i>	34
<i>Anslagsredovisning</i>	35
<i>Tilläggsupplysningar och noter</i>	36

HISTORIEN SKRIVS NU. DU ÄR EN DEL AV DEN.

Foto: Anton Svedberg

Forum för levande historia fyllde 20 år i juni 2023. I år har vi därför anledning att inte endast göra en årsredovisning, utan även ett bokslut över de senaste 20 åren.

Under dessa 20 år har Forum för levande historia bidragit till ökad kunskap om demokrati, mänskliga rättigheter, allas lika värde, Förintelsens historia, kommunistiska och andra regimers brott mot mänskligheten, antisemitism, antiziganism och andra former av rasism.

Vi har exempelvis gjort det genom över 40 utställningar, i Stockholm och runtom i landet och genom flera hundra workshoppar för skolklasser per år kring dessa utställningar, för att nämna några siffror.

Varje dag finns vi som resurs för elever, lärare och ofientliganställda, som tar del av våra utbildningar, fortbildningar och vår rika flora av fakta-, metod- och klassrums-material. Genom åren har myndigheten utbildat och fortbildat tiotusentals personer. Vi har bidragit till att högkomplexitet till Förintelsens minnesplatser blivit en central del av utbildningen för många unga.

Vi har samlat in vittnesmål och föremål från Förintelseöverlevande och aktivt verkat för att öka kunskaperna om det alltför okända folkmordet på romer under Förintelsen. Vi har också samordnat och arbetat med minnehållningen av Förintelsens minnesdag den 27 januari och minnesdagen för folkmordet på romer under Förintelsen den 2 augusti. Samordningen och stödet till lokala aktörer som uppmärksammar Förintelsens minnesdag har lett till att fler samlas på fler ställen och att dagen nu högtidligt hålls med över 240 arrangemang i landet.

En bärande del i vårt arbete är den starka forskningsanknytningen. Vi har genom åren producerat en stor mängd studier och rapporter och arrangerat otaliga seminarier, samtal och programkvällar. Dessutom har vi byggt upp ett väl sorterat bibliotek kring de frågor myndigheten jobbar med.

Sist men inte minst har vi framgångsrikt deltagit och stärkt olika internationella samarbeten, såväl i organisationer som International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA), som via bilaterala samarbeten och olika forskarnätverk. Vi har också, årligen under två decennier, ansvarat för och delat ut regeringens pris för demokrati och mänskliga rättigheter, Per Anger-priset.

I skrivande stund befinner vi oss i en tid där demokratin är på tillbakagång i världen och auktoritära krafter vinner mark. Där respekten för den grundläggande principen om allas lika värde urholkas på många håll. En tid präglad av krig och konflikter som har stor påverkan även på Sverige.

I ett sådant omvärldsläge kan det vara lätt att mistrosta kring arbetet för demokrati, mänskliga rättigheter och allas lika värde. För Forum för levande historia ökar det i stället beslutsamheten att fortsätta att utveckla och vässa vår verksamhet ytterligare.

Med detta och myndighetens delvis reviderade instruktion som avstamp har vi alla på myndigheten tillsammans arbetat fram en långsiktig inriktning för verksamheten; *Leva[nde] demokrati – strategi för Forum för levande historia 2024–2028*. En strategi där vi växlar upp arbetet för att främja ökad kunskap, vilja och förmåga att arbeta för demokrati, mänskliga rättigheter och allas lika värde och mot antisemitism och andra former av rasism och intolerans.

Vi vet att demokrati inte kommer med en livstidsgaranti, att det är något vi måste arbeta aktivt för, varje dag. Lyckligtvis är vi många som arbetar för en levande demokrati. I det arbetet krokas Forum för levande historia arm med andra myndigheter, utbildningssektorn, forskare, kommuner, det civila samhället och andra. Tack till er alla! Och sist men inte minst, mitt allra varmaste tack till alla kunniga och engagerade medarbetare på Forum för levande historia.

Historien skrivs nu. Du är en del av den.

Petra Mårsetius
Överintendent

RESULTATREDOVISNING

UPPDRAG: LEVA[NDE] DEMOKRATI

Forum för levande historia är en statlig myndighet under Kulturdepartementet. Myndighetens övergripande uppdrag är att främja arbete för demokrati, de mänskliga rättigheterna och allas lika värde.

Forum för levande historia bildades 2003. Den första paragrafen i vår instruktion beskriver kärnan i vårt uppdrag¹:

”Forum för levande historia ska främja arbete med demokrati och mänskliga rättigheter. Detta ska göras med utgångspunkt i lärdomar från Förintelsen och kommunistiska regimers brott mot mänskligheten i historien, liksom andra brott mot mänskligheten i historien.

Myndigheten har särskilt till uppgift att öka och fördjupa kunskaperna om antisemitism, antiziganism och andra former av rasism och intolerans med fokus på kopplingen mellan historien och samtiden.

Myndigheten ska sträva efter att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde.”

I ljuset av att regeringen reviderade Forum för levande historias instruktion 2023 har myndigheten under året stakat ut den långsiktiga inriktningen för verksamheten i dokumentet *Leva[nde] historia – strategi för Forum för levande historia 2024–2028*. Den nya strategin lägger fast två övergripande mål för myndigheten: (i) Vi bidrar till en levande, stark, inkluderande och väl förankrad demokrati i Sverige. (ii) Vi bidrar till att fler i Sverige verkar för respekt för alla människors lika värde och de mänskliga rättigheterna. I strategin fastställs även delmål, prioriterade målgrupper liksom ett antal strategiska vägval.

Vad och hur?

Forum för levande historia är en expertmyndighet som arbetar med kunskapsutveckling utifrån olika vetenskapliga perspektiv och grundar verksamheten på forskning

och beprövad erfarenhet. För att främja olika typer av lärande och engagemang använder vi olika pedagogiska metoder och kulturella uttryck. Med kunskap om historien som en central utgångspunkt i vår verksamhet bidrar vi till reflektion och lärande om hur dåtid och nutid hänger ihop.

Forum för levande historia erbjuder utbildningar, fortbildningar och seminarier för lärare, andra som arbetar med barn och unga och offentligt anställda kring myndighetens frågor. För att nå ut så brett som möjligt använder vi oss av såväl utbildningar på plats liksom digitala och hybrida format.

Vi möter skolklasser direkt i våra lokaler kring myndighetens utställningar med tillhörande workshoppar som leds av våra erfarna pedagoger.

Vi tillhandahåller en stor mängd faktamaterial, övningar, filmer, poddar och utbildningar på vår webbplats, vilket gör materialet tillgängligt för alla som vill ta del av det.

Vi deltar som en kunskapsbaserad röst i det offentliga samtalet och är involverade i flera internationella samarbeten.

För vem?

Barn och unga är en central målgrupp för Forum för levande historias arbete. Vi arbetar såväl direkt gentemot skolklasser, som mot lärare och andra yrkesgrupper som arbetar med barn och unga. Vi når även yngre barn och äldre elever och studerande, genom material för förskolan och samarbete med utbildningsanordnare som exempelvis folkbildningen.

¹ Förordning (2007:1197) med instruktion för Forum för levande historia, 1 §.

Forum för levande historia stödjer också andra offentliganställda i prioriterade sektorer med kunskap och metoder för hur deras verksamhet kan arbeta demokratifrämjande, värna respekten för de mänskliga rättigheterna och motverka antisemitism, antiziganism och andra former av rasism och intolerans.

Genom öppen publik verksamhet och kommunikation når vi även ut till en samhällsintresserad allmänhet och bidrar med kunskap i det offentliga samtalet om demokratins förutsättningar och utmaningar, om respekten för de mänskliga rättigheterna och om olika former av rasism och intolerans.

Vår strategi Leva[nde] demokrati slår fast att det under den kommande femårsperioden ska vara prioriterat att nå personer som i lägre utsträckning än andra deltar eller känner sig inkluderade i demokratin.

I årsredovisningen beskriver vi hur vi arbetar med olika målgrupper under respektive verksamhet.

Var och med vilka?

Forum för levande historia har publika lokaler och kontor i Gamla stan i Stockholm. Vårt uppdrag är nationellt och vi arbetar kontinuerligt och aktivt med att nå största möjliga geografiska spridning i landet. För att uppnå detta samarbetar myndigheten med en stor bredd samarbetspartners. Bland våra många samarbetspartners under året finns en rad myndigheter, lärosäten, kommuner, regioner och civilsamhällesorganisationer.

Våra utställningar visas som regel först på plats i vår utställningslokal varefter vi arbetar aktivt för att utställningarna även ska gå vidare till andra orter. Under 2023 har åtta av våra utställningar visats på 12 orter i Sverige. Vi ger stöd till de många lokala aktörer runt om i landet som anordnar olika typer av evenemang för att högtidligt hålla Förintelsens minnesdag. Under 2023 listades runt 240 lokala evenemang i den "Minnesdagskalender" som

finns på myndighetens webbsida. Evenemang har anordnats av exempelvis kommuner, skolor, bibliotek, museer samt Folkets hus och parker.

Kartan visar de orter där myndigheten har bedrivit verksamhet under 2023.

UTBILDNING, FORTBILDNING OCH STÖD

Forum för levande historia erbjuder och utvecklar utbildningar, fortbildningar och stödmaterial för olika yrkesgrupper. Framför allt riktar vi oss till lärare och skolledare men vi vänder oss även till personal inom myndigheter, regioner och kommuner.

En resurs för skolans personal och andra offentliganställda

Fortbildning av skolans personal är ett effektivt sätt att nå vidare ut till elever. Forum för levande historia erbjuder därför fortbildningar och hågkomstresor för lärare och annan skolpersonal, såsom rektorer och skolledare. Lärarfortbildningarna riktar sig i första hand till lärare i historia, samhällskunskap, religion och svenska. Med utgångspunkt i historiska händelser som Förintelsen och andra brott mot mänskligheten och rasismens historia och uttrycksformer, belyser vi villkoren för, men också hoten mot, demokratin och respekten för de mänskliga rättigheterna.

Vi fortbildar även andra offentliganställda än skolans personal. För denna målgrupp håller vi utbildningar om rasism och likvärdigt bemötande, kopplat till regeringens handlingsplan mot rasism, se vidare nedan.

Forum för levande historias fortbildningar är populära och utvärderas genomgående med positiva resultat. För att möjliggöra för så många som möjligt från hela landet att delta hålls fortbildningar både på plats, digitalt och i hybridformat.

Vissa av fortbildningarna har myndigheten genomfört inom ramen för särskilda regeringsuppdrag som beskrivs närmare nedan. Andra har finansierats via myndighetens förvaltningsanslag och berört ämnen som demokrati, rasbiologins historia, folkmordet på romer under Förintelsen, kommunistiska regimers brott mot mänskligheten samt att undervisa om folkmord.

Vidare har vi under 2023 erbjudit exempelvis den självinstruerande webbkursen *Svåra frågor i klassrummet – hur kan antidemokratiska uttryck, Förintelseförnekelse och falska nyheter bemötas?* Detta är ett av myndighetens mest använda material.

Till stöd för lärare har vi även runt 30 undervisningsmaterial på vår webb inom ämnen som mänskliga rättigheter, demokrati, folkmord och olika former av rasism. Under hösten lanserades det nya materialet *Brottsplats*

Moskva, som innehåller pedagogiska övningar om övergrepp mot den egna befolkningen under Stalintiden och åren därefter.

Utbildning/fortbildning	2021	2022	2023
Fortbildning för lärare och andra pedagoger			
antal tillfällen	33	36	17
antal deltagare	1 830	1 462	886
Fortbildningar för skolledare/övrig skolpersonal			
antal tillfällen	1	2	3
antal deltagare	34	83	110
Distanskurser för lärare			
antal lärarledda kurser	2	2	1
antal deltagare	135	110	59
antal webbkurser	2	2	2
antal personer som tagit del av (ca)	7 300	4 300	3 118
Universitetskurser			
antal kurser	2	1	1
antal deltagare	36	26	17
Studieresor /hågkomstresor			
antal studieresor	1	4	2
antal deltagare	20	100	43
Fortbildningar för offentligt anställda			
antal kurstillfällen	10	13	14
antal deltagare	978	610	674
antal webbkurser	1	2	2
antal personer som tagit del av	1 397	2 902	2 770

Under året har myndigheten inlett ett arbete med att ta ett samlat grepp om fortbildningarna och att utveckla nya

format. Ett exempel är ett nytt fördjupat utbildningskoncept i flera steg där en grupp lärare får två utbildningstillfällen med hemuppgifter emellan.

Under 2023 har Forum för levande historia återgått till att lägga fullt fokus på fortbildning av skolans personal efter att under 2020–2022 ha gjort en särskild satsning på att även nå andra pedagoger. Svenska kyrkan, som då fick ett stort antal utbildningar direkt av Forum för levande historia, har nu i stället försetts med ett särskilt undervisningsmaterial som gör det möjligt för dem att genomföra utbildning i egen regi.

Sammantaget har detta inneburit att antalet kurstillfällen och deltagare i kategorin Fortbildning för lärare och andra pedagoger har legat lägre 2023 än under de närmast föregående åren.

Det faktum att antalet deltagare på distanskurser har minskat sedan 2021 bedömer vi beror huvudsakligen på att det nu, efter pandemin, åter är möjligt att delta i utbildningar även på plats. Ytterligare en anledning till minskningen är att den nya webbkursen *Svåra frågor i klassrummet* lanserades 2021 och blev mycket populär.

Sammanlagt har närmare 8 000 personer deltagit i Forum för levande historias olika typer av utbildningar under året. Cirka 80 procent av deltagarna var kvinnor.

Utbildning om rasism och intolerans (regeringsuppdrag i regleringsbrevet)

Inom ramen för myndighetens utbildningsinsatser om rasism och intolerans riktade till skolpersonal har vi under året erbjudit den lärarledda distanskursen *Att undervisa om rasism*. Att kursen uppfattas som relevant kan vi se genom att alla deltagare som besvarade utvärderingen ansåg att kursen i mycket hög grad eller hög grad hade gett dem ökade kunskaper för att undervisa om rasism. Vid sidan om denna, har vi anordnat tre utbildningar för skolans personal om afrofofi, antiziganism respektive islamofobi.

En viktig metod för att nå ut brett är att arbeta i partnerskap med andra. Tillsammans med Svenska kommittén mot antisemitism (SKMA) har vi hållit en utbildning för skolans personal på temat antisemitism och rasism. Tillsammans med Skolverket har vi arrangerat två utbildningar för rektorer och ledare i förskola och skola. Den ena handlade om yttrandefrihet och den andra om demokrati.

I våra utbildningar för andra offentliganställda har vi bland annat nått chefer, verksamhetsutvecklare, handledare och samordnare.

Ambitionen har varit att både kunna hålla skräddarsydda verksamhetsanpassade utbildningar på arbets-

platser och erbjuda webbkurser som når fler verksamheter och möjliggör för fler runtom i landet att delta. Som ett led i detta har myndigheten bland annat bedrivit ett omfattande arbete för att sprida vårt webbaserade kursutbud om rasism, andra former av fientlighet och hatbrott till statliga myndigheter.

Utöver detta har vi hållit arbetsplatsförlagda utbildningar om rasism för ett flertal myndigheter, såsom Skatteverket, Tingsrätten i Nyköping, Kammarrätten i Stockholm och Linnéuniversitetet. Utvärderingarna från utbildningarna vittnar om att 88 procent av de svarande är helt eller till stor del nöjda med utbildningen och många vittnar om att de särskilt uppskattar möjligheten att reflektera över och diskutera situationer som kan uppstå i den egna verksamheten.

Hågkomst-/studieresor till Förintelsens minnesplatser (regeringsuppdrag i regleringsbrevet)

Att besöka historiska minnesplatser ger fördjupad förståelse för både dåtid och nutid. Därför ingår sedan många år tillbaka hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser för lärare i myndighetens fortbildningsverksamhet. Tanken är att deltagande lärare ska rustas med kunskaper för att sedan i sin tur ta med klasser på hågkomstresor. Sedan 2018 har arbetet väglett av ett särskilt regeringsuppdrag att stärka kvaliteten på och förutsättningarna för resor av detta slag. Förutom att själva arrangera studieresor tar vi fram stödmaterial i form av reseguider som går att ladda ner från myndighetens webbplats. Innehåll och upplägg tar vi fram i samarbete med erfarna pedagoger och forskare.

Under 2023 har vi genomfört två resor i samarbete med partners. Den ena resan genomfördes i samarbete med Voksenåsen och gick till Oslo för att ge ämneslärare möjlighet att studera Förintelsen i Norge. Den andra resan gjordes i samarbete med Sveriges museum om Förintelsen och gick till Polen i syfte att ge högstadie-, gymnasie- och folkhögskollärare, samt modersmåls lärare i romani chib tillfälle att studera folkmordet på romer under Förintelsen.

Myndigheten har spelat en ledande roll i att utveckla hågkomstresor och har under det gångna året även tagit fram den första reseguiden i sitt slag för besökare till de romska minnesplatserna i Polen. Utvärderingar från resorna är genomgående mycket positiva.

En tredje planerad resa, till Yad Vashem i Israel, fick skjutas upp på grund av Hamas attack mot Israel och den därpå följande konflikten.

Vi har även fyllt på myndighetens webbplats levandehistoria.se med mer fakta och stödmaterial om hågkomstresor och fortsatt sprida det ovan nämnda studiematerialet *Reseguiden till romska minnesplatser i Polen under Förintelsen* som publicerades våren 2023.

I samband med att det svenska ordförandeskapet i International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) avslutades arrangerade Forum för levande historia ett webinarium som samlade deltagare från flera av IHRA:s medlemsländer på temat Utmaningar för hågkomstresor i en föränderlig värld. Myndigheten medverkade även i tre seminarier om hågkomstresor vid Bokmässan i Göteborg i oktober.

Vidare har vi stöttat forskning på området och i samarbete med Segerstedtsinstitutet vid Göteborgs universitet samt slutfört universitetskursen Historiografi, exkursionspedagogik och Förintelsens minnesplatser (7,5 högskolepoäng) som startade 2022. Kursen syftar till att ge lärare och pedagoger kunskap om hur historiska minnesplatser kan användas i undervisningen.

Kursen får genomgående mycket positiva utvärderingar. Samtliga deltagare säger till exempel att kursen i hög eller mycket hög grad har gett dem kunskapspåfyllnad och möjlighet att utveckla sina pedagogiska metoder,

Kunskapshöjande insatser om olika former av rasism

(regeringsuppdrag A2022/00844)

Forum för levande historia har under 2022–2024 i uppdrag att förstärka arbetet med kunskapshöjande insatser om olika former av rasism. Under året har vi tagit fram två stödmaterial riktade till skolans personal, med inriktning på islamofobi respektive rasism mot samer. Vi har även producerat nya faktatexter om olika former av rasism för vår webb.

Dessutom har vi erbjudit viss fortbildningsverksamhet, såsom en fortbildning om att motverka rasism i skolan och en om Sveriges deltagande i den transatlantiska slavhandeln. Vi har även erbjudit webbkursen *Att motverka rasism i förskola och skola* i samarbete med Natur och kultur. Alla insatserna har mottagits väl. Detta gäller inte minst de fortbildningsinsatser som har inkluderat förskole- och lågstadiepersonal, som har visat stort intresse för det stöd de har fått i hur de kan motverka rasism.

Kunskapshöjande insatser om antisemitism

(regeringsuppdrag A2022/00845)

Forum för levande historia har också i uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser mot antisemitism under 2022–2024. Målgruppen är lärare, rektorer och andra

aktörer med en viktig roll i att motverka antisemitism bland barn och unga.

I uppdraget ingår att se till att en utbildningsinsats genomförs på högskolenivå. Här har Forum för levande historia och Segerstedtsinstitutet vid Göteborgs universitet utarbetat den nya kursen *Pedagogiskt arbete mot antisemitism*, som genomfördes för första gången under höstterminen 2023. Syftet med kursen är att ge deltagarna såväl fördjupade kunskaper om antisemitismens historia, idéhistoria och socialpsykologi som pedagogiska verktyg som de kan använda i sin undervisning. Med denna dubbla ansats, som fokuserar på både kunskap och pedagogik, ökar möjligheterna för lärarna att nå fram med sin undervisning. Deltagarna får också ett värdefullt nätverk av kollegor som de kan utbyta erfarenheter med både under och efter kursen. Utvärdering av kursen visar att respondenterna i mycket hög grad har fått ökad kunskap om och förståelse av antisemitism.

Myndigheten har även erbjudit en fortbildning för skolpersonal om att identifiera och dekonstruera antisemitism i text och bilder. Vi har också föreläst om att identifiera och motverka antisemitism i skolan vid en konferens för religionslärare och hållit flera samtal på temat under Bokmässan i Göteborg.

Myndigheten har även arbetat med en större omarbeting av det webbaserade undervisningsmaterialet *Antisemitism då och nu*, som vi har tagit fram i samarbete med SKMA. Uppdateringen kommer att slutföras 2024. Materialet har haft över 50 000 sidvisningar under 2023. Utifrån svar på en mindre enkät och genom samtal med en referensgrupp vet vi att lärare uppfattar att materialet är mycket användbart i undervisningen. Vi utvecklar sajten för att öka användarvänligheten och för att bättra nå ut till alla elever.

Kunskapshöjande insatser om historiska skeenden som påverkat de nationella minoriteterna i Sverige

(regeringsuppdrag Ku2022/01209)

Forum för levande historia fick 2022 i uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser om historiska skeenden som påverkat de nationella minoriteterna i Sverige. I uppdraget ingår att ta fram och sprida material, bland annat till aktörer inom skolväsendet och folkbildningen.

Under 2023 har vi tagit fram ett stödmaterial för skolan om Sveriges historiska behandling av minoriteterna, vilket vi kommer att lansera på myndighetens webbplats under 2024. Vi har även påbörjat arbetet med en utställning om de nationella minoriteternas historia för årskurs 4–6. Slutligen har vi tagit fram en ny och uppdaterad utgåva av en rapport om historisk forskning om rasism och

främlingsfientlighet i Sverige. Rapporten, som lanseras i början av 2024, redogör i högre grad än tidigare för forskning om rasism mot de nationella minoriteterna.

I uppdraget har vi fört dialog med de nationella minoriteterna och haft möten med Sametinget, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) och sanningskommissionerna om samer respektive tornedalingar, kväner och lantalaiset.

Analys och bedömning

Utbildningar, fortbildningar och utveckling av stödmaterial för skolans personal och andra offentliganställda är en central del av Forum för levande historias verksamhet eftersom kunskaperna då får stor spridning, både i åldrar och olika samhällssektorer. Genom att fortbilda lärare når vi många fler elever som via undervisningen får ta del av sina lärares nyvunna kunskaper.

Forum för levande historia får genomgående goda omdömen när deltagare utvärderar myndighetens fortbildningar riktade till skolan. Av utvärderingarna framgår att drygt 97 procent av de svarande ansåg att fortbildningen var relevant eller mycket relevant för deras yrkesroll. Det bedömer vi bland annat beror på att vi förankrar innehållet i skolans styrdokument, målgruppsanpassar våra aktiviteter, lägger stor vikt vid samverkan med andra myndigheter och organisationer, samt relaterar till aktuell och pågående forskning.

Vi vet utifrån forskning att det gäller att skapa en undervisningsmiljö som inkluderar hela skolan för att få ett riktigt och långsiktigt genomslag för ett brett demokratistärkande arbete. Lärare som tillsammans drar åt samma håll och stöttar varandra är en framgångsfaktor. Det vet vi bland annat från tidigare studier och erfarenheter från det norska projektet DEMBRA, som Forum för levande historia och Skolverket har utvecklat och anpassat till Sverige och lanserar under namnet Demokrati-stegen (se avsnitt Stärka demokratins motståndskraft).

Våra utvärderingar av hågkomstresorna till Förintelsens minnesplatser visar att deltagarna är mycket positiva, att långsiktiga läroeffekter bibehålls längre om det är fler från samma skola som deltar och att mötet med den autentiska platsen under ledning av goda pedagoger ger ett både intellektuellt och känslomässigt djup. Som exem-

pel kan nämnas att 100 procent av respondenterna svarade ja på frågan om fortbildningen/studieresan till romska minnesplatser i Polen gjort det möjligt att undervisa om denna historia och/eller på annat sätt inkludera dessa frågor i din yrkesutövning.

En utmaning som vi ser är framtida resande ställt i relation till klimatfrågor. Därför tittar vi på hur vi i framtiden kan bibehålla och utveckla studieresor som pedagogisk metod med så lite klimatavtryck som möjligt. Detta var också ämnet för det webinarium som Forum för levande historia våren 2023 arrangerade inom ramen för det svenska ordförandeskapet i IHRA.

När det gäller utbildning av offentliganställda är vår bedömning att fortbildningar som är anpassade till den berörda arbetsplatsen ger ökad effekt. Här fokuserar vi på det praktiska arbetet mot rasism och hur det bäst införlivas i den ordinarie verksamheten. Vi har också noterat att arbetsplatsförlagda utbildningar som återkommer till samma arbetsplats ger tydligare resultat och ökad effekt. Detta styrks genom utvärderingarna, som visar att runt 88 procent av deltagarna helt eller till stor del var nöjda med fortbildningen som helhet. Cirka 85 procent av deltagarna var kvinnor.

När det gäller webbutbildningarna riktade till offentliganställda kan vi se att vårt uppsökande arbete har givit resultat. Arbetsförmedlingen som slöt ett distributionsavtal med Forum för levande historia 2022 har haft full tillgång till vårt webbutbud för offentliganställda och har under år 2023 tillhört de stora användarna av kursutbudet.

Vår samlade bedömning är att myndighetens fortbildningar och stödmaterial är välkända, välkomna och väl sedda bland såväl skolans personal som andra offentliganställda. Vi uppfattar att en avgörande faktor bakom detta är att vi står i nära kontakt med både målgrupper och andra relevanta aktörer och använder detta samarbete för att både identifiera behov och testa metoder- och material, där vi också beaktar aktuell styrning och forskning. Med detta och myndighetens reviderade instruktion som bas inledde Forum för levande historia under 2023 ett arbete för att ta ett helhetsgrepp om myndighetens fortbildningsverksamhet med sikte på att ytterligare utveckla och konsolidera arbetet under 2024.

UTSTÄLLNINGAR

Forum för levande historia arbetar med flera olika metoder för att sprida kunskap, bland annat genom utställningar. Vi producerar flera nya utställningar varje år som visas både i myndighetens lokaler i Stockholm och runtom i landet.

Forum för levande historia producerar olika typer av utställningar som en del av myndighetens kunskapsspridande och utbildande uppdrag. Vi använder olika pedagogiska metoder och kulturella uttryck för att främja olika typer av lärande och engagemang. I våra utställningar med tillhörande workshoppar kan vi genom fakta, kulturella uttryck, gestaltning och dialog öka kunskapen och engagemanget för våra ämnen.

Utställningarna vänder sig främst till elever i högstadiet och gymnasiet, men vi gör även utställningar för mellanstadiet och håller workshoppar utifrån utställningarna för alla åldersgrupperna. Samtliga utställningar riktar sig även till en samhällsintresserad allmänhet.

De flesta utställningarna visas först i myndighetens publika lokaler i Gamla stan i Stockholm, där vi alltid har fri entré. Vi har öppet för allmänheten vardagar klockan 12–17 och lördagar klockan 12–16. Bokade grupper kan även besöka våra utställningar vardagar före klockan 12.

Fem utställningar i våra lokaler under 2023

Under året har vi visat fem utställningar i myndighetens lokaler:

- Sverige och Förintelsen
- Barn har också rättigheter
- Livets trådar – av polsk-romska konstnären Malgorzata Mirga-Tas
- Propaganda – risk för påverkan
- Det tysta arvet

Under året producerades även en ny utskrivbar utställning inför Förintelsens minnesdag 2024, *Barn under Förintelsen*.

Sverige och Förintelsen

Utställningen *Sverige och Förintelsen* handlar om Sveriges relation och hållning till Förintelsen. Den lyfter fram enskilda individers mod, men också dåtidens rädsla och

passivitet. Den rymmer vittnesmål, föremål och konstverk.

Syftet med utställningen är att bidra till ett kunskapsbaserat samtal om Sveriges förhållande till Förintelsen, att väcka tankar om lärdomar av historien samt att visa hur historiska skeenden och händelser har brukats efter 1945 fram till idag.

Till utställningen erbjöds en workshop för elever i årskurs 7–9, gymnasiet och vuxenutbildningar. I workshoppen fick eleverna jobba med uppgifter som ger ökad kunskap om Sverige och Förintelsen, möjlighet till reflektion kring Sveriges agerande samt diskussion om historiekultur och historiebruk.

Utvärderingen visar att 100 procent av lärarna anser att workshoppen passar bra eller mycket bra in i deras undervisningen. I fritextsvaren uppger många lärare att deras elever har fått en fördjupad kunskap om Sverige och Förintelsen. I stort sett samtliga lärare anser att nivån var väl anpassad för deras elever (99 procent).

Utställningen producerades 2020 av Forum för levande historia.

Barn har också rättigheter

Utställningen *Barn har också rättigheter* och den tillhörande workshoppen är utvecklad tillsammans med barn mellan 9 och 13 år. Med den vill vi stärka barns kännedom om Barnkonventionen och mänskliga rättigheter, utifrån ett personligt och historiskt perspektiv. Utställningen är anpassad för skolklasser i årskurs 4–6 samt familjer med barn i motsvarande ålder.

Till utställningen erbjuder vi en workshop för elever i årskurs 4–6. I workshoppen undersöker skolklasser barnkonventionen, dess bakgrund och vad den har för betydelse idag.

Utställningen producerades 2022 av Forum för levande historia i samarbete med Barnombudsmannen, Rädda barnen och UNICEF.

På frågan hur väl läraren tyckte att workshoppen passade in i deras undervisning svarade 97 procent mycket bra eller bra och 98 procent av de lärare som svarat på

enkäten tyckte att workshoppen höll en lämplig nivå för eleverna.

Utställningen visas i Stockholm från den 1 september 2022 och kommer att pågå till den 1 mars 2024.

Livets trådar – Malgorzata Mirga-Tas

Ibland visar Forum för levande historia utställningar framtagna av andra. Under sommaren 2023 visades utställningen *Livets trådar* av den polsk-romska textilkonstnären Malgorzata Mirga-Tas.

Kunskapen om romers historia och kultur och folkmordet på romer är generellt låg i Sverige och övriga världen. Utställningen syftar till att lyfta fram och gestalta romers kamp genom historien genom verk med scener hämtade från romska kvinnors vardagsliv och den romska historien och det finns även svensk-romska kopplingar. Drivkraften bakom verken handlar om att stärka den romska identiteten, särskilt ur ett feministiskt perspektiv.

Några av verken hade visats tidigare i utställningen *Jag har en dröm* på Göteborgs Konsthall. I projektet samarbetade Forum för levande historia, konstnären och curatören med de romska organisationerna É Romani Glinda, Le Romane Nevimata, Romers rättigheter i samhället riksförbund, Sveriges Internationella Roma filmfestival och Frantzwagner Sällskapet.

Utställningen visades i Stockholm från den 6 maj till den 31 augusti 2023.

Propaganda – risk för påverkan

Idag översköljs vi av information och många vill påverka hur vi tänker och betar oss. Det skapar demokratiska möjligheter, men ställer också krav på oss människor och vår förmåga till kritiskt tänkande. Utställningen utgår från exempel i propagandan i Nazityskland och Sovjetunionen under 1930- och 1940-talen och visar vilka konsekvenser propaganda kan förorsaka. Den belyser också mediasamhället idag, vad som styr medieflödet och hur vi kan få verktyg att stärka vårt kritiska tänkande.

Utställningen riktar sig framför allt till skolklasser i årskurs 7–9 och gymnasiet, samt motsvarande nivåer inom andra utbildningsformer. I den tillhörande workshoppen är tanken att genom att belysa propagandans mekanismer ge eleverna redskap för att få syn på och analysera manipulerande budskap de möter i vardagen och kunna hantera information mer medvetet. Kritiskt tänkande är en nyckelkompetens i ett demokratiskt samhälle.

I enkäter som skickas ut efter workshoppen framgår det att lärarna anser att workshoppen är mycket välvärd när det gäller längd och elevaktivitet och att den har ett relevant innehåll för deras undervisning. Alla svaran-

den (100 procent) anser att workshoppen håller en lämplig nivå, att workshoppen passar bra eller mycket bra in i deras undervisning och att det är en lagom balans när det gäller aktivitet för eleverna. Även i fritextsvaren uttrycker lärarna att innehållet är väl avvägt och relevant.

Det tysta arvet

Under Förintelsen beräknas uppemot en halv miljon romer ha mördats i koncentrations- och förintelseläger, i massavrättningar, på flykt i skogar och andra platser där de gömde sig undan förföljelser. Kunskapen om folkmordet på romer under Förintelsen är än i dag mycket låg och mer forskning behövs.

I porträttutställningen "Det tysta arvet" lyfts delar av denna okända historia fram. Utställningen består av tio vittnesskildringar från överlevande, deras barn och barnbarn, om vad de utsattes för. Flera av de deltagande hade aldrig tidigare berättat sina historier. Utställningen är baserad på boken med samma namn av journalisten Monica Hirsch och porträttbilderna är tagna av fotografen Maja Kristin Nylander.

Utställningen visades i Forum för levande historias lokaler från den 15 april till den 31 december 2023.

Barn under Förintelsen

Inför Förintelsens minnesdag den 27 januari tar myndigheten varje år fram en utskrivningsbar utställning. Utställningen är en viktig del av myndighetens arbete i att stödja och samordna lokala aktiviteter runt om i landet i samband med Förintelsens minnesdag.

Temat för 2024 års utskrivbara utställning som vi utarbetade under 2023, är de 1,5 miljoner barn som mördades under Förintelsen. Det motsvarar 90 procent av de judiska barn som levde i Europa före krigsutbrottet och ett stort antal romska barn. Hur många romska barn som mördades har forskningen ännu inte fastställt.

Utställningen berättar om barnens liv och hur det förändrades under Förintelsen i Tyskland och på tysk-ockuperad mark, genom vittnesmål från ett antal personer som var med.

Utställningen finns på myndighetens webbplats tillsammans med våra övriga utskrivbara utställningar och visas också på Forum för levande historia från januari 2024.

Åtta utställningar på turné

Många av våra utställningar går på turné till olika orter runt om i landet. Under 2023 har åtta utställningar visats på 12 orter och besökts av nära 82 000 personer. Dessa utställningar är:

- Demokrati pågår
- Yttrandefrihetens gränser
- Vita bussarna
- Familjen som försvann
- Sverige och Förintelsen
- Jag kom ensam – judiska flyktingbarn i Sverige
- Jag kom ensam – judiska flyktingbarn i Sverige (I vepa-format utifrån originalet ovan, erbjuds genom Folkets hus och parker)
- Barns blick på Förintelsen (erbjuds genom Folkets hus och parker)

Utställningsbesökare	2021	2022	2023
Antal öppettid dagar	202	299	296
Totalt antal besökare i våra lokaler	4 600	13 900	19 384
varav barn och unga	500	6 800	9 760
andel barn och unga	11%	49%	50%
Totalt antal besökare andra orter (ca)*	33 000	105 000	81 800

*Viss osäkerhet i siffrorna då de kommer från många olika aktörer.

Antalet utställningsbesökare i våra lokaler har ökat under 2023, efter ett lägre antal besökare under de år som påverkades av Covid-pandemin. Det hänger bland annat samman med att vi under året utökade antal pedagoger som genomför workshoppar. Vi har även sett ett ökat antal grupper som bokar visningar med vår utställningsvärd.

Workshoppar för elever

I många av våra utställningar erbjuder vi workshoppar för skolan. De leds av våra erfarna pedagoger. I workshopparna arbetar vi med samtal, dialog och diskussion, i syfte att eleverna själva ska få reflektera.

Under 2023 har vi erbjudit tre olika workshoppar i våra lokaler:

- *Sverige och Förintelsen*. En workshop om mod, rädsla och passivitet i Sverige vid tiden för Förintelsen, för elever i årskurs 7–9, gymnasiet och andra skolformer.

- *Barn har också rättigheter*. En workshop om barnkonventionen, för elever i åk 4–6 och andra skolformer.
- *Propaganda – risk för påverkan*. En workshop som lyfter mediasamhället och föreställningar om "det goda samhället" i Nazityskland och Sovjetunionen på 1930 – 1940-talen, i syfte att stärka besökaren med kritiskt tänkande och ge redskap för att kunna hantera manipulerande budskap.

Workshoppar	2021	2022	2023
Workshoppar i våra egna lokaler			
Antal tillfällen	20	189	315
Antal elever	425	4 562	7 507
Workshoppar/visningar på andra orter			
Antal tillfällen	33	37	122
Antal elever	978	925	3 235

Som framgår av tabellen ovan har utfallet för antal workshoppar och visningar på andra orter ökat markant. Det beror på att Göteborgs stadsbibliotek som visade *Sverige och Förintelsen* under 10 månader, hade ett stort antal visningar.

Analys och bedömning

Myndighetens utställningar och workshoppar är mycket efterfrågade. Arbetet för att låta utställningarna gå på turné är en viktig del i myndighetens arbete för att nå ut till olika platser i landet. Vårt goda samarbete med exempelvis museer, bibliotek och Folkets hus och parker ger oss goda förutsättningar att nå ut brett.

Nära 82 000 personer har besökt våra utställningar som har visats på 12 platser under året, vilket visar att intresset för våra utställningar är stort. Utvärderingarna visar att workshopparna passar mycket väl in i undervisningen och att de generellt är mycket uppskattade av både elever och lärare.

Under året har ett lyckat arbete gjorts med att nå lärare som undervisar i årskurs 4–6, vilket varit svårt tidigare. I utställningen *Barn har också rättigheter* ser vi att vi har nått denna målgrupp i högre utsträckning; i vår enkät svarade nära 40 procent att Forum för levande historia var helt nytt för dem. Under höstterminen 2023 såg vi att antalet bokade workshoppar till denna utställning ökade i hög grad. Med utvärderingsenkäten som underlag justerade vi workshoppen inför höstterminen 2023, för att öka elevernas aktivitet. Det föll väl ut och workshoppen har nu ett format som fungerar och tas emot mycket väl.

Här kan noteras att Forum för levande historia, genom att möta såväl elever som lärare direkt, har en värdefull möjlighet att se vad som fungerar och inte fungerar innehållsmässigt och pedagogiskt. Denna kunskap utgör ett viktigt underlag för fortsatt utveckling av vår verksamhet när det gäller såväl workshoppar, som fortbildningar och lika typer av utbildningsmaterial.

Gällande de utställningar som är på turné kan vi se att nöjdheten ligger mellan 6 och 10 på en 10-gradig skala när de mottagande institutionerna utvärderar utställningarna. Här bedömer vi att det finnas utrymme för utveckling. Det mottagande institutioner har synpunkter

på är framför allt av praktisk karaktär. Det handlar till exempel om att alla inte har möjlighet att genomföra workshoppar motsvarande dem som hålls hos Forum för levande historia och om svårigheter att anpassa vissa utställningar till de egna lokalerna. Detta är något som vi kommer att ha i åtanke vid produktionen av nya utställningar.

Vår samlade bedömning är att utställningarna och de tillhörande workshopparna spelar en central roll att uppfylla myndighetens kunskaps- och demokratifrämjande uppdrag liksom för att nå ut brett i landet.

KUNSKAPSUPPBYGGNAD

Nya rön och publikationer är en viktig del av arbetet för att bidra till ökad kunskap om myndighetens frågor. Genom samverkan med akademien och andra aktörer bidrar vi till ny kunskap och till att kunskap sammanställs, tillgängliggörs och sprids.

Ett livaktigt samarbete med akademien

Forum för levande historia har i uppdrag att verka för ökad kunskap grundad på forskning. I linje med det genomför vi undersökningar, tar fram rapporter och samverkar med forskare och forskningsinstitutioner.

Myndigheten deltar bland annat i ett nordiskt forskningsnätverk om antisemitism och konspirationsteorier samt i den svenska referensgruppen för Kultur, Kreativitet och Inkluderande Samhällen inom Horisont Europa, EU:s ramprogram för forskning och innovation.

Forum för levande historia samarbetar också med Göteborgs universitet, Malmö universitet och Uppsala universitet i ett projekt som finansieras av Vetenskapsrådet och syftar till att stärka och bygga ut forskning om antisemitism i den svenska skolan. I september anordnade projektet en internationell workshop vid Malmö universitet på temat *Aktuell forskning om utbildning om antisemitism, judendom och den judiska minoriteten i skolan*.

Under året har myndigheten haft en rad internationella forskarkontakter med exempelvis Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) i Norge, Saxo-institutet vid Köpenhamns universitet, Universität Duisburg Essen samt med Åbo Akademi.

Myndigheten har även haft dialog och olika former av samarbeten med forskare vid närmare 20 svenska lärosäten från Malmö i söder till Luleå i norr.

Vi gör undersökningar och rapporter för att öka kunskapen om våra frågor

Myndigheten bedriver viss egen forsknings- och utvecklingsverksamhet i syfte att ta fram ny kunskap som starcker och utvecklar verksamheten och kan fungera som kunskapsunderlag för andra myndigheter och aktörer.

I juni 2023 fick myndigheten i uppdrag av regeringen att genomföra en studie av svenska skolelevers attityder kring intolerans.² Under hösten inledde vi arbetet med att knyta ytterligare experter till projektet och sluta avtal med Statistiska Centralbyrån om genomförandet.

Vi började också ta fram fragebatterierna för studien och gjorde i det sammanhanget en mindre enkätundersökning, där vi bland annat ställde frågor kopplade till afrofobi respektive rasism mot samer, i enlighet med regeringens uppdrag om att undersöka möjligheten att inkludera samtliga grupper som särskilt uppmärksammas i den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott.

Forum för levande historias rapportserie inbegriper såväl rapporter för experter och specialintresserade som publikationer av mer populärvetenskaplig karaktär riktade till den breda allmänheten. Genom att samverka med forskare vid olika institutioner kan vi sprida aktuell forskning om våra ämnesområden till en ännu bredare publik.

Under 2023 har vi gett ut två rapporter. Den ena är antologin *Någonstans i Sverige* som ger lokalhistoriska perspektiv på Förintelsens historia i Sverige och den andra ar rapporten *Okunskap, myter och rädsla* som undersöker den svenska allmänhetens förklaringar till varför det uppstår fientlighet och fördomar mot judar.

Under året har över 700 exemplar av *Någonstans i Sverige* laddats ned i PDF-format och nära 900 tryckta exemplar av boken har distribuerats. 350 exemplar av *Okunskap, myter och rädsla* har under året laddats ned i PDF-format.

I samband med lansering av rapporterna, vid internationella besök eller i andra kontexter, arrangerar myndigheten kunskapshöjande seminarier. Under 2023 anordnade vi ett seminarium i samband med Förintelsens minnesdag och samlade även forskare för diskussion om myndighetens nya instruktion.

...om detta må ni berätta ... (regeringsuppdrag i regleringsbrevet)

Forum för levande historia har i uppdrag att förvalta boken *...om detta må ni berätta...* Boken handlar om Förintelsen i Europa under åren 1933–1945. Med hjälp av fakta, dikter, citat och vittnesmål visar författarna Stéphane Bruchfeld och Paul A. Levine en bild av vad

² Regeringsuppdrag A2023/00959.

människor är i stånd att göra mot andra människor när demokratins värden bryts ner och ersätts av hatets och våldets ideologi. Boken finns översatt till flera olika språk och finns i olika tillgängliga format. Den reviderades senast 2015.

Under 2023 distribuerade vi över 8 000 exemplar av boken. Efterfrågan på den tryckta boken har minskat över tid. Sannolikt speglar detta främst att boken inte längre har samma betydelse i skolans historieundervisning som inledningsvis. Under de 25 år som boken har funnits har myndigheten distribuerat boken i totalt cirka 1,7 miljoner exemplar.

Spridning av ...om detta må ni berätta...	2021	2022	2023
Tryckt upplaga			
Svenska	6 408	11 483	5 761
Engelska	1 191	612	314
Övriga språk	-	2	-
Punktskrift/teckenspråk/CD	-	12	2
Nedladdning av pdf-bok			
Svenska	2 282	1 183	1 123
Svenska med länkar till filmklipp	1 981	947	548
Engelska	315	120	96
Arabiska	168	90	49
Persiska	73	25	17
Övriga språk	186	72	137
Summa	12 604	14 546	8 047

Biblioteket – en levande kunskapsamling

Forum för levande historias bibliotek är ett av landets specialbibliotek med fokus på Förntelsen. I biblioteket finns även litteratur om andra folkmord, liksom om brott mot mänskligheten under kommunistiska regimer, olika former av rasism, demokrati, mänskliga rättigheter och hbtqi-frågor.

Ett centralt uppdrag för biblioteket är att säkerställa en väl fungerande informationsförsörjning som bidrar till myndighetens mål. Biblioteket är ett referensbibliotek vilket innebär att litteratur och tidskrifter kan studeras på plats. I biblioteket går det också att testa vår Virtual Reality-utställning *Plundring* och söka i Yales vittnesmålarkiv "Fortunoff Archive for Holocaust Testimonies".

Bibliotekets besökare består främst av gymnasieelever och universitetsstudenter som skriver sina uppsatser, liksom forskare, lärare och den samhällsintresserade allmänheten. Biblioteket har samma öppettider som utställningarna.

Genom vittnesmål hålls minnet levande

Vittnesmål är värdefull dokumentation för att öka nya generationers förståelse för historien. I linje med det har Forum för levande historia genom åren samlat in totalt cirka 175 vittnesmål från bland annat överlevande från Förntelsen, Gulag och folkmordet i Rwanda.

Intervjuerna är insamlade i varierande format och används i pedagogiskt syfte. Via vår webbplats går det också att nå information om fler vittnesmålssamlingar i Sverige liksom pedagogiska material.

Analys och bedömning

Myndighetens uppdrag bottnar i en stark forskningsanknytning och detta fortsätter att vara en bärande del av hela verksamheten.

I uppdraget och strategin för att nå ut till nya målgrupper har vi fortsatt att utveckla vårt kunskapsuppbyggande arbete för att kunna vara relevanta för fler och skapa möten mellan akademi, civilsamhälle och anställda inom det offentliga. Här är myndighetens rapporter av central betydelse och används även i kommunikation, vilket gör att ny kunskap når ut till ännu fler, inklusive via media. Under året har flera av våra rapporter fungerat som kunskapskälla i den offentliga debatten, inte minst attitydundersökningen från 2020, där antisemitiska attityder undersökts.

Myndighetens forskning och forskarkontakter har potential att utvecklas och breddas med den nya instruktionen och den forskardialog vi har inlett kring den. Vi ser även stora möjligheter i de forskningsnätverk och forskningssamarbeten som vi har inlett. Myndigheten kommer att fortsätta att delta i dessa under de närmaste åren eftersom ämnena som behandlas är av direkt relevans för våra frågor och målgrupper.

Den starka forskningsanknytningen ger myndigheten möjlighet att kontinuerligt följa med i utvecklingen på områden som är viktiga för verksamheten och ha en nära dialog med forskare inom dessa fält. Forskningssamarbetet ger också möjlighet till praktisknära forskning som bidrar till utvecklingen av myndighetens pedagogiska verksamhet, eller analyserar utfallet av sådan verksamhet.

Vår samlade bedömning är att myndigheten bidrar med kunskap till relevanta målgrupper och att vi under året har stärkt våra möjligheter att nå ut till ännu fler, tack vare att vi har utökat vår samverkan med både internationella och nationella aktörer inom myndighetens verksamhetsområde.

PROGRAMVERKSAMHET

Genom en kunskapsbaserad programverksamhet når myndigheten den samhällsintresserade allmänheten. Vi arrangerar bland annat program- och samtalskvällar, högtidlighållandet av Förintelsens minnesdag och minnesdagen för folkmordet på romer under Förintelsen. Under året har vi också funnits på både Bokmässan i Göteborg och andra arenor.

Förintelsens minnesdag den 27 januari

Forum för levande historia har regeringens uppdrag att främja högtidlighållandet av Förintelsens minnesdag den 27 januari i Sverige. Myndigheten arbetar kontinuerligt och aktivt med att sprida kunskap om minnesdagen i hela landet och att ge stöd till de många arrangörer på olika orter som arbetar för att uppmärksamma dagen.

Inför 2023 års minnesdag tillhandahöll vi resurser på vår webbplats i form av bland annat bilder fria att använda, filmade vittnesmål, tips och länkar till organisationer som arbetar med att berätta om Förintelsen. Vi har utvecklat denna del av vårt stöd baserat på dialog med våra målgrupper

Genom att ta fram en utskrivbar minnesdagsutställning erbjuder Forum för levande historia även möjlighet att på ett enkelt sätt uppmärksamma dagen lokalt. 2023 års utställning *RAZA – en utställning om tankar och idéer som ligger till grund för rasbiologi* handlade om rashygien och de rasbiologiska föreställningarnas historia. Den laddades ned cirka 1 900 gånger under november till januari, perioden närmast inför minnesdagen.

Dessutom medverkade myndighetens medarbetare med föredrag, tal och liknande vid minnesdagsarrangemang på olika orter, ett sätt att stötta samarbetsorganisationer och aktörer runtom i landet.

Forum för levande historia arbetade under året även med att öka kunskapen om minnesdagen genom annonskampanjen *Jag minns*. Där har vi haft en räckvidd på över åtta miljoner genom annonsering mot målgrupperna i sociala- och digitala kanaler samt tryckta tidningar. Även en debattartikel som publicerades i Aftonbladet har bidragit till att nå ut.

På minnesdagen den 27 januari anordnar Forum för levande historia sedan 2020 en större minnesceremoni i Eric Ericson-hallen i Stockholm. Vid ceremonin 2023 medverkade utöver Förintelseöverlevande, bland andra riksdagens talman, jämställdhetsministern och kronprinsessparet närvarade. Ett samarbete med SVT innebar att ceremonin sändes på SVT Forum. Ceremonin livesändes

även i myndighetens egna kanaler och sågs av nära 60 000 personer. Att den livesändes betydde att minnesceremonin fick nationell spridning.

En viktig del är också att hålla samman de olika evenemang som sker runtom i landet. På myndighetens webbplats publiceras varje år ett kalendarium där den som arrangerar ett event i samband med minnesdagen kan publicera information om sitt arrangemang. Forum för levande historia har sedan spridit information om de olika arrangemangen vidare. Kalendariet ger också en bild av det stora engagemang för minnesdagen som finns i landet från norr till söder. 2023 publicerades 239 arrangemang på 109 orter, vilket är en betydande ökning jämfört med 2022.

Förintelsens minnesdag	2021	2022	2023
Antal inrapporterade programpunkter	139	106	239
Antal inrapporterade orter	i.u.	60	109

Minnesdagen för folkmordet på romer under Förintelsen den 2 augusti

Natten mellan den 2 och den 3 augusti 1944 mördades samtliga kvarvarande romer i koncentrations- och förintelselägren Auschwitz-Birkenau. Den 2 augusti varje år högtidlighålls därför minnesdagen för folkmordet på romer under Förintelsen. Minnesdagen är också officiell minnesdag i EU sedan 2015.

Inför dagen tog myndigheten fram en utskrivbar version av utställningen *Det tysta arvet* till stöd för den som vill uppmärksamma dagen på sin ort och vi genomförde en kampanj i sociala medier inför minnesdagen. Dessutom genomförde vi en kampanj riktad till tjänstepersoner i offentlig förvaltning med budskapet att den 2 augusti är minnesdag för folkmordet på romer under Förintelsen och officiell minnesdag i EU.

På själva minnesdagen arrangerade myndigheten en minnesstund i Stockholm för att hedra offren för folkmordet på romer. Arrangemanget genomfördes tillsammans med kulturföreningen Sveriges Internationella Roma Filmfestival (SIRF).

Samtal för kunskap och reflektion

Forum för levande historia har under 2023 genomfört nio samtalskvällar, som är öppna programaktiviteter för allmänheten. Sex av dessa har vi genomfört i samarbete med Sverige Museum om Förintelsen på fyra olika Läns-museer i Sverige. Tre av dem har ägt rum i myndighetens lokaler i Gamla stan.

De sex samtalskvällarna i samarbete med Sveriges Museum om Förintelsen ägde rum på Hälsningslands museum, Värmlands museum, Jamtli i Östersund och Östergötlands museum. Lite över 150 personer deltog i samtalskvällarna.

Syftet med samarbetet med Sveriges museum om Förintelsen har varit att lyfta lokalhistoriska perspektiv på Sverige och Förintelsen. Programverksamheten har också varit en del av uppbyggnadsfasen för museet och ett sätt att få kontakt med museer i Sverige som har föremål och berättelser som kan samlas in och i framtiden ingå i museets samling.

Programkvällarna i myndighetens lokaler i Gamla stan har under 2023 fokuserat på rasismens historia men också hur rasism påverkar dagens samhälle. Cirka 570 personer deltog på dessa. Ämnena har varit rasbiologins svenska historia, Sveriges roll i den transatlantiska slavhandeln och den svenska kolonin på den karibiska ön S:t Barthélemy samt de så kallade nomadskolorna som del av Sveriges koloniala politik i Sápmi.

Antalet deltagare har totalt minskat jämfört med tidigare år. Vi bedömer att det beror på att samtalskvällarna i samarbete med Sveriges Museum om Förintelsen ägde rum helt och hållet på plats och inte digitalt.

Samtalskvällar	2021	2022	2023
Antal tillfällen	7	8	9
Antal deltagare	2 400	2 200	724

Raoul Wallenberg-priset

Forum för levande historia deltar i arbetet med Raoul Wallenberg-priset, som leds av Raoul Wallenberg Academy. Priset är ett sätt att uppmärksamma arbete i

Sverige i Raoul Wallenbergs anda, främst genom kunskaphöjande insatser riktade till barn och unga i syfte att motverka rasism, diskriminering och intolerans och för alla människors lika värde. Forum för levande historia förmedlar medlen för priset till Raoul Wallenberg Academy och har en representant i prisjuryn.

Analys och bedömning

Myndighetens arbete med att stödja en stor mängd arrangörer runt om i landet att arrangera minnesceremonier i samband med Förintelsens minnesdag har utvecklats under 2023.

Genom bland annat kampanjen *Jag minns* och minnesceremonin som genom samarbete med SVT Forum nått många har vi bidragit till att öka kännedomen om minnesdagen i landet. Vi kan se att intresset för att minneshålla Förintelsen har ökat och fortsätter att öka för varje år, vilket tyder på att arbetet varit framgångsrikt. Antalet programpunkter har långt mer än fördubblats jämfört med 2022.

Genom våra arbetssätt vill vi också underlätta för andra att uppmärksamma folkmordet på romer på ett liknande sätt som sker runt om i landet i samband med Förintelsens minnesdag. Den viktigaste lärdomen av arbetet med att utveckla strategiska insatser för att främja minneshållning av folkmordet på romer under Förintelsen är insikten om hur låg kunskapen om folkmordet på romer är överallt i samhället. Även många romer vet lite eller ingenting om denna del av historien. En viktig förutsättning för att öka engagemanget för minneshållning av folkmordet är därför att kunskapen om hur romer drabbades under nazismen ökar i samhället i stort. 2023 års arbete har varit ett steg i denna riktning.

Samtalskvällarna är en möjlighet för myndigheten att lyfta de frågor vi jobbar med samt aktuell forskning. Det bidrar också till att utveckla myndigheten som en kunskapsbaserad röst i det offentliga samtalet.

Idag är den grupp som tittar på livesändningen ungefär tre gånger så stor som den grupp som deltar på plats. Att vi filmar och livesänder programkvällar innebär att den som önskar kan ta del av programverksamheten oavsett var i landet hen befinner sig och vid vilken tidpunkt som helst. Det är något som bidrar till att uppfylla myndighetens nationella uppdrag.

Det fysiska mötet i våra lokaler skapar samtidigt andra viktiga värden i att föra samman medverkande och besökare i samtal och i nätverksbyggande kring myndighetens uppdrag.

När det gäller samtalskvällarna tillsammans med Sveriges museum om Förintelsen framgår det av deras utvär-

dering att samarbetet mellan Sveriges museum om Förintelsen och Forum för levande historia fungerade väl och att programverksamheten i stort fyllt sitt syfte med att både öka kännedomen om museet och samla in föremål och vittnesmål till museet.

Vår samlade bedömning är att programverksamheten som riktar sig till en samhällsintresserad allmänhet har varit framgångsrik och uppskattad.

INTERNATIONELLT SAMARBETE

Internationell samverkan är en viktig del av Forum för levande historias arbete för att inhämta ny kunskap, utbyta erfarenheter, knyta nya kontakter och för att sprida kunskap om myndighetens verksamhet.

Per Anger-priset för levande demokrati i världen

Per Anger-priset är svenska regeringens internationella pris för humanitära och demokratifrämjande insatser. Det instiftades 2004 och har fått sitt namn efter Per Anger som var diplomat i Budapest under andra världskriget. Han tog initiativ till det svenska arbetet med att rädda ungerska judar undan nazisternas förföljelse.

Priset ges till en person som genom sina handlingar verkat för mänskliga rättigheter och demokrati. Forum för levande historia har regeringens uppdrag att årligen ansvara för juryarbetet, arrangera prisutdelningen och organisera allt arbete som rör priset. Ett antal civilsamhällesorganisationer står för nomineringen av tänkbara pristagare.

Samarbetspart kring 2023 års pris var Amnesty International som nominerade årets pristagare, människorättsförsvaren och juristen Malú García Andrade från Ciudad Juárez i Mexiko, där hon leder en hjälporganisation för familjer som kräver rättvisa för sina försvunna och mördade döttrar.

International Holocaust Remembrance Alliance – ett särskilt uppdrag under svenskt ordförandeskap

Forum för levande historia har i uppdrag att representera Sverige i det internationella samarbetsorganet International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA). Samarbetet tillkom 1998 på svenskt initiativ och den så kallade Stockholmsdeklarationen från 2000 ligger tillsammans med ministerdeklarationen från 2020 till grund för dess arbete.

I myndighetens uppdrag ingår att ansvara för den svenska delegationen liksom för Sveriges medlemsavgift till IHRA.

År 2023 avslutade Sverige sitt årslånga ordförandeskap i IHRA där Forum för levande historia bidrog med olika typer av stöd till Regeringskansliet i ordförandeskapsarbetet. I samband med ordförandeskapet arrange-

rade Forum för levande historia bland annat ett internationellt webinarium om hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser samt ett evenemang för IHRA-ländernas ambassadörer i myndighetens utställningslokal. Genom den svenska delegationen har myndigheten också deltagit i årets arbete i IHRA:s expertgrupper.

Demokratifrämjande arbete över gränserna

Myndigheten har under året varit partnerorganisation i projektet *Active Remembrance – Holocaust Education for Democratic Competencies*, finansierat av Svenska institutet. Övriga partners i projektet har varit Sveriges Museum om Förintelsen och den serbiska organisationen Terraforming.

Myndigheten ingår vidare i Nordiska Ministerrådets nätverk för Demokrati, Inkludering och Sammanhållning (DIS), som arbetar för att främja demokratiskt medborgarskap bland barn och unga.

Forum för levande historia har under året även tagit emot flera internationella besök från aktörer som har velat lära sig om myndighetens arbete och arbetssätt. Under Sveriges EU-ordförandeskap anordnade vi en visning och workshop för cheferna för förskola, grund- och gymnasieskola i EU-länderna på uppdrag av Utbildningsdepartementet. Myndigheten fick även besök av bland andra Österrikes vetenskaps- och utbildningsminister och en högnivådelegation från Thailand, liksom av UD:s utrikesadministratörsprogram.

I samband med Förintelsens minnesdag den 27 januari, arrangerade myndigheten ett webinarium med en amerikansk forskare som är en internationellt ledande expert på Förintelsen.

Auschwitz-Birkenau-stiftelsen

Forum för levande historia representerar Sverige i Auschwitz-Birkenau-stiftelsens internationella kommitté och har, som del i det uppdraget, bland annat deltagit i kommitténs årsmöte. Stiftelsen inrättades 2009 för att bidra till att minnesplatsen Auschwitz-Birkenau i Polen

bevaras. Sverige är ett av de länder som har bidragit till stiftelsens fond, vilket ger Sverige en plats i kommittén.

Analys och bedömning

Myndighetens internationella samarbete är av stor vikt eftersom det ger möjlighet att utveckla strategiska nätverk och både inhämta och sprida kunskap. Bredden i det internationella arbetet och nätverken gör att många delar av myndighetens verksamhet nås, och når ut.

Per Anger-priset ger oss möjlighet att stödja personer som kämpar för demokrati och mänskliga rättigheter runt om i världen. Genom priset och arbetet runt det kan vi också sprida kunskap om pristagarnas viktiga arbete och om nuläget för människorättsförsvare i olika länder. Samarbetet kring priset främjar även våra relationer med civilsamhället både i Sverige och internationellt.

Arbetet i IHRA präglas vidare av att organisationen utgör en viktig röst i den internationella debatten om frågor kring utbildning, hågkomst och forskning om Förintelsen. Det gör IHRA till ett viktigt samarbetsforum för Forum för levande historia. Mötena inom IHRA ger möjlighet till såväl kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyten som till att knyta och upprätthålla kontakter med ledande experter inom frågor som rör Förintelsen, antisemitism och antiziganism.

Vår samlade bedömning är att myndighetens internationella samarbete bidrar till att Forum för levande historia kan uppfylla sitt uppdrag och vara en myndighet med spetskompetens. Genom internationellt samarbete håller vi kontakt med viktiga partners på våra områden samtidigt som vi får chans att möta nya nyckelaktörer och svara upp mot det tydliga intresse som internationella aktörer har för myndigheten.

WEBB OCH SOCIALA MEDIER

Genom kommunikation i digitala kanaler tillsammans med ett aktivt pressarbete når vi våra målgrupper brett över hela landet. Vi använder plattformarna för att väcka intresse för våra ämnen och strävar efter att skapa engagemang för att ge alla våra följare nya insikter om hur samhällsfrågor angår oss alla. I sociala medier kan vi sänka tröskeln för att fler ska kunna ta till sig ny kunskap om historiska skeenden och om vikten av en motståndskraftig demokrati. Genom massmedia kan vi delta aktivt som en kunskapsbaserad röst i det offentliga samtalet.

Levandehistoria.se – myndighetens kunskapsnav

Webbplatsen levandehistoria.se är dels en distributionsplattform för myndighetens digitala material, dels ett skyltfönster för all verksamhet som inte sker digitalt. Här tar lärare, elever, offentliganställda och allmänhet del av undervisningsmaterial, kurser, filmer, seminarier, utställningar, faktatexter och mycket annat. Webbplatsen är därmed en av myndighetens viktigaste kommunikationskanaler.

De allra flesta som besöker webbplatsen är elever och lärare. Nedgångar i besöksstatistiken syns i samband med skollov och en tydlig ökning vid Förintelsens minnesdag.

Precis som annan digital kommunikation gör webbplatsen det möjligt för alla som vill att ta del av vår verksamhet, oavsett bostadsort och närhelst det passar. Allt material som finns på webbplatsen är kostnadsfritt att ta del av.

I vår webbstatistik syns att efterfrågan på kunskap om antisemitism har ökat sedan Hamas attack mot Israel den 7 oktober och den därpå följande konflikten. Sedan dess är antisemitism ett av de sökord på Google som oftast leder besökare till webbplatsen.

Den 6 februari 2023 lanserade vi en helt ny version av vår webbplats levandehistoria.se. Detta innebar många förbättringar, bland annat att användare nu lättare hittar det de söker samt lättare kan inspireras till att lära sig mer om relaterade områden. Den tekniska informationssäkerheten är också högre och användarna har fått bättre möjlighet att tacka nej till att bli del av statistikunderlag. Under 2023 har vi haft över 500 000 användare på vår webb. Antalet sessioner, eller sammanhängande tillfällen under vilken en användare besöker vår webb har varit cirka en miljon. Antal sidvisningar (då varje enskild sida har laddats) har varit cirka två och en halv miljoner.

En kunskapsbaserad röst i det offentliga samtalet

Forum för levande historias ämnesområden är ständigt aktuella i det offentliga samtalet. Under året har myndigheten syns och hörts i media i syfte att nå den samhällsintresserade allmänheten, dels genom intervjuer, dels som källa och referens. Vi bidrar med fakta och kunskap från olika delar av vår verksamhet – utställningar, undersökningar, rapporter, publika program och minnesdagar.

Fram till den 7 oktober har myndighetens synlighet i media legat på ungefär samma kvantitativa nivå som de tidigare två åren. Efter Hamas attacker mot Israel och den därpå följande konflikten, ökade myndighetens synlighet i medierna avsevärt, främst om antisemitism men även om andra former av rasism.

Vid sidan om okontrollerbara händelser i vår omvärld fick Forum för levande historia bäst genomslag i samband med Förintelsens minnesdag den 27 januari. Av de 940 gånger som minnesdagen på olika sätt figurerade i artiklar och klipp under perioden den 9–31 januari nämnades Forum för levande historia vid 243 tillfällen. Motsvarande siffra för 2022 var 188 pressklipp. Ofta skedde det i relation till myndighetens utställningar och/eller talespersoner, men även i sammanhang där myndigheten användes som källa i faktarutor. Ett eget debattinlägg om vikten av att hedra Förintelsens offer publicerades i Aftonbladet och myndighetens överintendent blev intervjuad i Morgonstudion på SVT. Även minnesdagen för folkmordet på romer under Förintelsen uppmärksammades på olika sätt medialt.

Annat som fått god medial uppmärksamhet under året är Per Anger-pristagaren, antologin *Någonstans i Sverige*, liksom utställningarna *Det tysta arvet* och *Livets trådar*. *Den senare* lyftes exempelvis upp i DN under rubriken *Här är de sex bästa utställningarna just nu*. Vidare figurerar myndighetens rapporter och verksamhet löpande i omnämmanden och faktarutor.

Dialog med målgrupperna i sociala medier

Sociala medier är viktiga kanaler för oss att sprida kunskap och skapa intresse för myndighetens frågor och verksamhet. De är också viktiga som en direkt kommunikationskanal med våra målgrupper.

Myndigheten finns på Facebook, X, Instagram och LinkedIn med ett ökande följjarantal. Ökningen beror till stor del på att vi fortsätter den inslagna vägen att följa vad som engagerar våra följare och anpassa tonalitet och format.

Även den så kallade räckvidden på Facebook har ökat, vilket till stor del beror på att vi följer upp och analyserar våra inlägg metodiskt, och därmed har en bra bild av hur vi når rakt in i våra målgrupper. Vi når många människor som är engagerade i våra frågor genom sociala medier och vi har en hög grad av interaktivitet.

Kanalerna fungerar också som arena för livesändning av programkvällar, seminarier och annan verksamhet. Genom detta ser vi att människor i hela landet har möjlighet att ta del av vår verksamhet.

Sociala medier	2021	2022	2023
Antal följare Facebook	23 100	25 400	26 800
Antal följare Twitter	3 600	3 600	3 600
Antal följare Instagram	7 000	8 300	9 300
Antal följare LinkedIn	i.u.	2 500	3 900
Räckvidd Facebook	2 267 000	1 879 000	3 287 000
Räckvidd Instagram	770 000	783 000	1 302 000

Beloppen är avrundande för följare till närmaste hundra-tal och till närmaste tusental för räckvidd. Med räckvidd avses antal personer som har sett något innehåll från myndighetens konto.

Analys och bedömning

Myndighetens kommunikation är en del av kärnuppdraget. Genom fokus på digitala kanaler och pressarbete når vi ut brett i landet. Den nya webbplatsen innebär förbättringar för användarna. Utvecklingen av webbplatsen behöver fortsätta för en fortsatt hög nivå. Den tydliga ökningen av sökordet antisemitism till webbplatsen efter den 7 oktober visar att myndighetens material är efterfrågat.

Myndigheten efterfrågas också i massmedia som en faktabaserad röst i debatten, vilket exempelvis den ökade medieexponeringen efter den 7 oktober visar. För att möta detta krävs ett strategiskt och metodiskt pressarbete, vilket under året gett resultat i form av exempelvis deltagande i morgonsoffor, debattartiklar och faktarutor.

Lika viktig är kommunikationen direkt med våra målgrupper, vilken till stor del sker i våra sociala mediekana-ler. Den stadiga ökningen av följare och betydande ökningen av räckvidden, visar att det metodiska arbetet med uppföljning och analys gett goda resultat i träffsäkerhet. Likaså visar högt anmälningstryck till våra fortbildningar, nätverksträffar och program att myndigheten når ut till målgrupperna.

Kommunikationens syfte är dels att informera om myndighetens verksamhet för att få deltagare till fortbildningar, läsare av rapporter, besökare till utställningar och workshoppar etcetera, dels att informera om myndighetens sakfrågor för att på så vis öka människors kunskap och engagemang kring demokrati, mänskliga rättigheter och alla människors lika värde.

Vår samlade bedömning är att myndigheten når ut väl såväl i medier som i egna, digitala kanaler, bidrar med kunskap och deltar som en faktabaserad röst i det offentliga samtalet. Bedömningen är också att träffsäkerheten i att nå ut till målgrupperna är god och samtidigt är i ständig utveckling.

SAMLAT GREPP MOT RASISM OCH HATBROTT

Myndigheten har sedan 2016 i uppdrag att samordna och följa upp den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Sedan 2022 har myndigheten även flera särskilda uppdrag utifrån planens fem åtgärdsprogram mot olika former av rasism.

Samordning och uppföljning av arbetet med den nationella planen mot rasism (regeringsuppdrag i regleringsbrevet)

Under 2023 har Forum för levande historia fortsatt att stödja och samordna arbete med regeringens nationella plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott genom att samordna det statliga myndighetsnätverket på området. Vi har lagt särskilt fokus på att öka statsanställdas kännedom om nätverket genom annonsering, nyhetsbrev och sociala medier. Satsningen har bidragit till att nätverket har vuxit så att det 2023 samlade över 100 myndigheter.

Forum för levande historia har samlat myndighetsnätverket till regelbundna så kallade forumträffar som har erbjudit en blandning av erfarenhetsutbyte och fortbildning. Vi har även försett nätverket med nyhetsbrev om arbete mot rasism och hbtqi-fobi. Vidare har vi erbjudit dokumentation om forumträffarna och arbetet med den nationella planen, inklusive information om myndigheternas uppdrag och redovisningar kopplade till planen.

I arbetet med uppföljning av planen har vi erbjudit berörda myndigheter olika typer av stöd.

Vidare har en referensgrupp med civilsamhällesorganisationer som arbetar mot rasism eller homo-, bi- och transfobi givits möjlighet att lämna skriftliga synpunkter på Forum för levande historias årliga rapportering till regeringen. Vi har även bjudit in Statskontoret för att ge dem möjlighet att presentera sin utvärdering av den nationella planen för både myndighetsnätverket och oss på Forum för levande historia. Statskontorets utvärdering kommer bland annat fram till att Forum för levande historia sköter sitt samordnings- och uppföljningsuppdrag väl och bör få göra det på permanent basis, som en uppgift i myndighetens instruktion.

Uppdrag att utveckla och sprida ett metodmaterial om arbete mot rasism (regeringsuppdrag A2022/00643)

Forum för levande historia har fått regeringens uppdrag att under åren 2022–2024 utveckla och sprida ett metodmaterial om arbete mot rasism för att kvalitetssäkra offentliga verksamheters bemötande av allmänheten.

Målgruppen för metodmaterialet är relevanta yrkesgrupper inom offentlig verksamhet som arbetar med frågor som rör verksamhetsutveckling eller liknande funktioner.

Under året har myndigheten arbetat med att ta fram en testversion av ett metodmaterial som ska underlätta för offentliga verksamheter att integrera arbete mot rasism i ordinarie processer för planering och uppföljning. Arbetet har skett i dialog med både civilsamhället och offentliga aktörer, bland annat i workshops om innehållsfrågor.

Dialogen vittnar om att många aktörer ser stort behov av materialet som ett stöd i att hitta praktiska vägar att integrera arbetet mot rasism i ordinarie verksamhet och rutiner. Därför förses metodmaterialet både med generiskt stöd i verksamhetsplaneringen och lärande exempel på hur olika verksamheter och arbetsplatser, rent konkret, har tagit sig an arbetet. Materialet kommer att färdigställas och lanseras under 2024.

Uppdrag att kartlägga kunskapen om antiziganism i grundskola och gymnasium (regeringsuppdrag Ku2022/00923)

Myndigheten har 2022–2023 haft i uppdrag att kartlägga kunskapen om antiziganism i grundskolan och gymnasiet samt föreslå insatser mot antiziganism. Arbetet har omfattat fokusgruppsintervjuer med personal inom elevhälso- och lärare i samhällsorienterande ämnen, svenska och modersmål (romani chib), samt en kartläggning av

forskning om undervisning och läromedel om de nationella minoriteternas historia och situation i Sverige.

Vi har utfört arbetet i dialog med Skolverket, Länsstyrelsen Stockholm och en referensgrupp av romska modersmåls lärare och förstelärare.

Resultaten pekar på att det finns behov av insatser i skolan för att höja kunskapen om romers historia och situation samt motverka antiziganism. Forum för levande historia slutredovisar uppdraget i mars 2024 och kommer då att förmedla både slutsatser och förslag på hur kunskapen kan höjas för att motverka antiziganism.

Analys och bedömning

Myndighetens bedömning är att samordningsarbetet kring den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott har utvecklats under året. Ett skäl till detta är att vi har kunnat kombinera vårt samordningsarbete med en fördjupning i metodfrågor, utifrån det särskilda uppdrag vi har att utveckla och sprida metodmaterial om arbete mot rasism för att kvalitetssäkra offentliga verksamheters bemötande av allmänheten³. Det har bland annat lett till att innehållet i nätverksträffar under året har fokuserat på metodologiska aspekter av arbete mot rasism. Vår bedömning är att detta i sin tur har medfört att deltagarna har fått en bättre förmåga att integrera arbetet mot rasism, andra former av fientlighet och hatbrott i sitt arbete.

På ett övergripande plan ser vi också att de etablerade samverkansformerna möjliggör erfarenhetsutbyte, främjar samarbete och bidrar till ett effektivt arbete inom ramen för den nationella planen mot rasism, andra former av fientlighet och hatbrott. Utvärderingar visar att

deltagarna i hög grad är nöjda med träffarnas genomförande och innehåll. Nöjdheten kan också tänkas vara kopplad till att nätverket är det enda i sitt slag i statsförvaltningen som fokuserar på rasism, hbtqi-fobi och hatbrott och som är öppet och kostnadsfritt för målgruppen statsanställda. Allt detta gör att det fyller en viktig funktion i sig.

Forum för levande historia har under året utvecklat sitt praktiska stöd till de myndigheter som ska rapportera uppdrag inom ramen för den nationella planen.

Vår samlade bedömning är att myndighetens arbete med att samordna och följa upp den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott har fortsatt att utvecklas på ett positivt sätt under året. Myndighetsnätverket har vuxit och målgruppsanpassningen har stärkts i alla delar av verksamheten och inom ramen för både samordningen och uppföljningen.

Forum för levande historias arbete med att koppla ihop sina olika uppdrag inriktade på samordning, uppföljning och metodutveckling har fungerat som en värdefull hävstång för denna positiva utveckling och kommer att fortsätta användas på samma sätt framöver. Metodmaterialet om arbete mot rasism ger nya möjligheter att stödja offentliganställda med praktiska metoder medan våra uppdrag kopplade till särskilda former av rasism, som antiziganism, stödjer ett metodiskt arbete även inom skolan.

Myndighetens bedömning är sammanfattningsvis att arbetet uppskattas av målgrupperna och utvecklas i samklang med deras behov. Denna bedömning stöds av den utvärdering som Statskontoret gjorde 2023 av den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott.

³ Regeringsuppdrag A2022/00643.

STÄRKA DEMOKRATINS MOTSTÅNDSKRAFT

Forum för levande historia har som kärnuppdrag att främja arbete för demokrati och har 2023 även haft särskilda uppdrag med syfte att stärka demokratin genom samordning och stöd till aktörer som arbetar demokratistärkande.

Samordning av insatser som stärker demokratin

(regeringsuppdrag i regleringsbrevet)

Forum för levande historia har sedan 2021 haft i uppdrag att samordna insatser som syftar till att främja, förankra och försvara demokratin, genom att driva ett nätverk för myndigheter och organisationer. Mot denna bakgrund har Forum för levande historia inrättat och samordnar ett nätverk som erbjuder kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte. Nätverket är kostnadsfritt och öppet för alla som arbetar på statlig myndighet.

År 2023 har vi marknadsfört nätverket via egna kanaler och fackpress och i dagsläget ingår cirka 330 personer (varav 315 statsanställda) från cirka 110 myndigheter (varav ett 20-tal universitet respektive länsstyrelser). Vi har även erbjudit plats åt ett fåtal representanter för nationella organisationer som Folkbildningsrådet och Sveriges Kommuner och Regioner.

Under året har vi hållit tre nätverksträffar. En av dem hölls tillsammans med myndighetsnätverket mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Antalet deltagare var i snitt 85 personer och talarna inkluderade riksdagens talman, kulturministern, myndighetsföreträdare och forskare. Vi har även hållit en nätverksträff för en mindre grupp myndigheter och organisationer som arbetar demokratifrämjande mot utbildningssektorn.

Med utgångspunkt i träffarna har vi producerat två podd-avsnitt som fördjupar sig i frågor som rör demokrati. Dessa kommer att spridas via myndighetens webbplats och podd-plattformar. Utvärderingar visar att deltagare i nätverket anser att årets träffar har bidragit med värdefulla perspektiv och omvärldsbevakning och tydliggjort det uppdrag som statsanställda och myndigheter har i förhållande till arbetet med att stärka demokratin. En klar majoritet är nöjda med träffarna som helhet.

Demokratistärkande insatser mot antisemitism och andra former av rasism – Demokratistegen

(regeringsuppdrag i regleringsbrevet)

Under Malmö internationella forum för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism 2021 gjorde regeringen ett antal åtaganden för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism, antiziganism och andra former av rasism. Ett av dessa åtaganden var att främja utbildning för att förebygga antisemitism och andra former av rasism och att stärka forskning om Förintelsen.

Som en del i detta åtagande har Forum för levande historia fått i uppdrag att tillsammans med Skolverket under åren 2022 och 2023 utveckla ett verktyg för systematiskt arbete med demokratistärkande insatser i syfte att motverka antisemitism och andra former av rasism i skolväsendet, folkbildningen och inom andra delar av utbildningen för vuxna.

Under 2023 har Forum för levande historia och Skolverket färdigställt verktyget som har fått namnet *Demokratistegen* och som har gjorts tillgängligt för målgrupperna i början av 2024. Vi har under året prövat ut *Demokratistegen* genom samråd med forskare och målgrupper.

Forum för levande historia har utprövat den norska förlagan, modellen DEMBRA, på Västerbottens folkhögskola och Birka folkhögskola med syfte att utveckla *Demokratistegen* för folkbildningen i Sverige. Initialt pekar pilotverksamheten mot goda resultat och stärkt kvalitet kring demokratiarbetet på folkhögskolorna.

Myndigheten har också i ett flertal sammanhang informerat om arbetet med *Demokratistegen* såsom vid Vetenskapsfestivalen, Friends dialog-konferens om nationellt enkätssystem och skolklimat, DEMBRA:s jubileumskonferens i Oslo, EU-kommissionens Working Group on Equality and Values in Education and Training samt vid ett flertal samråd och seminarier med professioner inom skolan och folkhögskolan. Dessa spridningsaktiviteter har väckt stort intresse och bidragit till att skapa intresse och kännedom om modellen redan innan lansering.

Uppdrag som hbtqi-strategisk myndighet (regeringsuppdrag i regleringsbrevet)

Forum för levande historia är en av flera myndigheter med uppdrag att i sin verksamhet främja hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. I uppdraget ingår att identifiera och redovisa utvecklingsbehov, mål och aktiviteter som myndigheten avser genomföra 2023–2025.

Arbetet inleddes med att skapa en nulägesbild av myndighetens arbete för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter genom att kartlägga redan genomförda och pågående insatser. Vi genomförde även en enkät där myndighetens personal fick skatta graden av kunskap om, samt integrering av, hbtqi-perspektiv i verksamheten. Medarbetare efterfrågade bland annat mer kunskap om hbtqi-personers villkor, både historiskt och i dag. Vi har även sett över myndighetens styrkedja vilket har lett till beslut om en ny jämlikhetspolicy, uppdatering av vissa mallar samt framtagandet av en checklista för att införliva jämlikhetsperspektiv i arrangemang.

Vi har också tagit fram ny text om homo-, bi- och transfobi för vår webbplats levandehistoria.se och genomfört ett internt lärandeseminarium på samma tema. Vidare har vi deltagit vid nätverksträffar för de hbtqi-strategiska myndigheterna som Folkhälsomyndigheten arrangerat och medverkat i ett seminarium om likvärdigt bemötande arrangerat av Diskrimineringsombudsmannen under Stockholm Pride.

Grafisk profil för Judiskt liv i Sverige 250 år (Särskilt regeringsuppdrag Ku2023/00982)

I september fick Forum för levande historia i särskilt uppdrag av regeringen att ta fram förslag på en grafisk profil för 250-årsjubiléet av judiskt liv i Sverige som infaller 2025. Profilen ska underlätta för olika aktörer att på ett enhetligt sätt uppmärksamma jubiléet. Framtagandet har skett i samråd med aktörer som berörs av jubiléet, bland annat med Judiska centralrådet, som driver projektet "Jubileumsåret 2025", och andra berörda organisationer,

däribland judiska organisationer. Förslaget slutredovisas i januari 2024.

Analys och bedömning

Forum för levande historia har som grunduppdrag att främja arbete med demokrati och har sedan myndigheten inrättades även fått olika tidsbegränsade regeringsuppdrag på demokratiområdet. Myndigheten har därigenom utvecklats till en nationell expertmyndighet inom området demokrati. Forum för levande historia har intern forskar-kompetens på området och ett brett samarbete med relevanta aktörer både i Sverige och internationellt.

Statens demokratinätverk har utvecklats till en viktig plattform i arbetet. Nätverket har vuxit snabbt vilket pekar på att det är efterfrågat av statsanställda. Detta styrks av den positiva responsen i utvärderingarna där deltagare bland annat pekar på att nätverket bidrar till viktig kunskaphöjning och omvärldsbevakning inom demokratiområdet.

Genom Demokratistegen kommer Forum för levande historia tillsammans med Skolverket även fortsatt erbjuda skolor och folkbildningen i Sverige förutsättningar att stärka det strukturella demokratiarbetet, genom en resursbank med utbildningsmaterial och genom handledning. Vi har under 2023 sett stort intresse för modellen som nu lanserades i början av 2024.

Vi bedömer även att vi under året har lagt en god struktur för vårt arbete som hbtqi-strategisk myndighet. Vi förutser att denna struktur får genomslag i verksamheten under 2024 och kommer att följa upp detta med hjälp av framtagna indikatorer.

Vår samlade bedömning är att myndighetens arbete och roll som nationell expertmyndighet inom demokratiområdet har fortsatt att utvecklas under 2023, till fördel för demokratiarbetet såväl i skolan som andra offentliga verksamheter.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Forum för levande historia är en kunskapsorganisation, vilket innebär att verksamheten och dess kvalitet i mycket hög grad är resultatet av den samlade kompetens som finns inom myndigheten. Utbildningsnivån är hög och många medarbetare har lång erfarenhet av arbete med myndighetens frågor.

En god kompetensförsörjning är centralt för att Forum för levande historia ska kunna utföra sina uppgifter och nå goda resultat. Vi redovisar i det följande hur vi arbetar med vår kompetensförsörjning i form av att attrahera, rekrytera, utveckla kompetens. Som en del i hur vi arbetar med kompetensförsörjning beskriver vi även vår arbetsmiljö. Återrapportering av sjukfrånvaro ingår också i detta avsnitt.

I medeltal har myndigheten haft 50 anställda (72 procent kvinnor och 28 procent män) under 2023, vilket motsvarat 43 årsarbetskrafter. Det är samma antal anställda och årsarbetskrafter som 2022, men andelen män har minskat något.

Myndighetens medarbetare har en hög utbildningsnivå och flera medarbetare har doktorsexamen.

Många söker våra tjänster

Forum för levande historia har lätt att hitta de kompetenser vi söker när vi rekryterar och har många kvalificerade sökanden till tjänsterna.

Personalomsättningen bland tillsvidareanställda har varit elva procent under året (mätt som antalet som slutat dividerat med medeltalet anställda), vilket är lite högre än tidigare år.

Under året har myndigheten satsat särskilt på överlämning och en god introduktion i samband med att flera nya chefer började på myndigheten.

Vi har kompetensutvecklat på flera områden

De kvalificerade uppgifter och den utveckling som verksamheten innebär på Forum för levande historia gör att alla medarbetare kontinuerligt lär sig och utvecklas i sitt arbete.

Gemensamma satsningar för kompetensutvecklingen på myndigheten har under 2023 handlat om olika typer av säkerhetsfrågor. Vidare har nästan alla medarbetare även under året deltagit i en fortbildning om rasism, samt genomgått en webbaserad självstudiekurs om hbtqi och likvärdigt bemötande. Utbildningarna är myndighetens

egna, men beroende på ansvarsområde har alla medarbetare inte expertkunskaper på samma nivå på alla myndighetens områden. För att alla, oavsett roll och ansvarsområde, ska ha en viss grundläggande kompetens i myndighetens frågor bedömer vi att denna typ av gemensamma kompetensutvecklande insatser spelar en viktig roll och bidrar till att skapa goda förutsättningar för myndigheten att genomföra sitt uppdrag.

Medarbetare, liksom chefer, har även deltagit i olika typer av kompetensutvecklingsaktiviteter utifrån specifika kompetensbehov.

Myndigheten bedriver ett aktivt arbetsmiljöarbete

Den fysiska arbetsmiljön i lokalerna är god, och årets medarbetarundersökning indikerar en klar förbättring på det området, efter en omfattande ombyggnation under 2022. Myndigheten har också under året gjort vissa anpassningar ergonomiskt.

Vi har under året bedrivit ett aktivt arbetsmiljöarbete även när det gäller den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Bland annat har vi förenklat och förtydligat våra arbetssätt.

Många av myndighetens medarbetare uppskattar möjligheten att fortsatt ha den flexibilitet som det innebär att kunna arbeta på distans, vilket framgår bland annat av årets medarbetarundersökning. Våra interna riktlinjer möjliggör arbete på distans upp till 40 procent av arbetstiden. Detta fungerar även väl ur ett verksamhetsperspektiv.

Under hösten blev arbetsbelastningen extra hög på myndigheten. Detta inte minst mot bakgrund av den, i spåren av konflikten mellan Israel och Hamas, uppblåsande antisemitismen. En stor mängd frågor, synpunkter och kommentarer kom in till myndighetens olika kanaler om antisemitism, men även om andra former av rasism och intolerans.

Myndigheten har uppmärksammat arbetsbelastningen särskilt och det faktum att vissa individer med specifik sakkunskap och på vissa funktioner blev extra berörda.

För att minska trycket på vissa individer och funktioner liksom sårbarheten har vi exempelvis infört ett nytt arbetssätt i hantering av inkomna frågor och synpunkter. Vi kommer att ha fortsatt fokus på detta under 2024 och se över vilka områden vi kan behöva förstärka.

Myndigheten fortsätter att erbjuda goda personalförmåner och personalvård till medarbetarna; några exempel på detta är friskvårdsbidrag och möjlighet att löneväxla till pensionsavsättning.

I årets medarbetarundersökning instämde 94 procent helt eller till stor del i att myndigheten sammanfattningsvis är en bra arbetsplats. Det är en ökning, då motsvarande siffra var 80 procent för 2022.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron har under året varit 4,9 procent vilket är en minskning jämfört med 2022, men högre än 2021. Den högre sjukfrånvaron förklaras främst av att myndigheten de senaste åren har haft en större andel långtidssjukfrånvaro (69 procent långtidssjukfrånvaro i förhållande till total sjukfrånvaro) och det får ett stort genomslag i statistiken då det är få anställda på myndigheten. En mer utförlig tabell över sjukfrånvaro finns i avsnittet med de finansiella delarna, under tilläggsupplysningar och noter.

Statistik för anställda	2021	2022	2023
Årsarbetskrafter	42	43	43
Sjukfrånvaro	2,3%	5,4%	4,9%
Personalomsättning fast anställda	6%	6%	11%

Analys och bedömning

Forum för levande historia har under året fortsatt att arbeta aktivt för en god kompetensförsörjning.

Myndigheten har en stabil personalsituation med erfarna och välutbildade medarbetare. Medarbetarna utvecklas i arbetet genom stimulerande arbetsuppgifter, återkommande samarbeten med andra aktörer samt riktade insatser för kompetensutveckling.

Personalomsättningen är stabil och myndigheten är en attraktiv arbetsplats, varför vi inte har svårt att få kvalificerade sökande. Arbetsmiljön bedöms som god.

Samtidigt har arbetsbelastningen på vissa håll i organisationen varit hög, inte minst under hösten. Det pågående aktiva arbetsmiljöarbetet och förändringar i vissa arbetssätt syftar till att underlätta och minska stress.

Vår samlade bedömning är att kompetensförsörjningen och arbetsmiljön är god och bidrar positivt till att myndigheten kan fullfölja uppdraget och uppnå goda resultat.

ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING

Här redovisar Forum för levande historia den återrapportering enligt regleringsbrev eller andra regeringsbeslut som vi inte har redovisat i tidigare avsnitt, eller som kompletterar informationen i tidigare avsnitt.

Samverkan för bättre resultat och för att nå fler

Forum för levande historia genomför en stor del av verksamheten i dialog och samarbete med andra aktörer. Genom samverkan kan vi öka spridningen av vår verksamhet och tillföra verksamheten olika typer av kompetens. Våra samarbetspartners är exempelvis universitet och högskolor, andra myndigheter, kommuner och organisationer i det civila samhället. Myndigheten har under året även haft flera internationella samarbeten, både bilateralt och inom ramen för International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA).

Under året har vi samverkat med många samarbetspartners i olika verksamheter och projekt. Vilka vi har samverkat med i specifika fall och resultatet av detta framgår i anslutning till presentationen av de olika verksamheterna.

Barn och unga skriver dagens historia

En central målgrupp för myndigheten är elever i skolan. 50 procent av besökarna i våra lokaler under året var barn och ungdomar. Det är ungefär som förra året, men antalet besökare har samtidigt ökat markant, från cirka 6 800 barn och ungdomar till nära 9 800.

Myndighetens pedagogiska riktlinjer, som ligger till grund för all pedagogisk verksamhet, bygger på delaktighet. Vi vill inspirera barn och unga att vilja lära sig mer, men också reflektera över sitt eget ansvar och agerande.

I de utställningar där vi erbjuder workshoppar för skolan möter vi elever direkt. Myndighetens pedagoger möter elever i vår publika lokal i Stockholm. Pedagoger vid de museer eller andra aktörer som tar emot våra utställningar på turné möter elever direkt på respektive plats. Detta gör att direkta möten med elever i våra utställningar sker på många platser runt om i landet.

Myndigheten har barn eller ungdomar som fokusgrupper när vi tar fram utställningar. Under 2023 har detta specifikt rört utställningen och workshoppen *Barn har också rättigheter* som vi tog fram under 2022 och har fortsatt visas i våra lokaler i Stockholm under 2023.

Jämlikhet i policy och praktik

Forum för levande historia arbetar integrerat med olika perspektiv på jämlikhet såsom jämställdhet, diskriminering, barns rättigheter, integration, mänskliga rättigheter, nationella minoriteter, hbtqi-personers rättigheter samt tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Forum för levande historia har en jämlikhetspolicy som tar sin utgångspunkt i lagstiftning och nationella mål på relevanta områden. Vi har också en jämlikhetsplan som innehåller mål, aktiviteter och ansvar för myndighetens insatser under de kommande åren.

Under 2023 har vi tagit fram en checklista för jämlika och socialt och ekologiskt hållbara evenemang, genomfört en fortbildning om rasism för all personal, uppdaterat vår jämlikhetspolicy och uppdaterat vissa mallar med ett tydligare jämlikhetsperspektiv. Vi har även genomfört värdefulla samråd med företrädare för de nationella minoriteterna.

En myndighet för alla – fokus på tillgänglighet

En del av jämlikhetsarbetet är att myndighetens lokaler, verksamhet, material och information ska vara tillgängliga för alla. Tillgänglighet har en direkt koppling till vårt uppdrag att verka för alla människors lika värde.

Vid utformning av nya utställningar och annat material tar vi hänsyn till att de ska vara så tillgängliga som möjligt för alla.

Exempelvis är texterna i utställningarna skrivna enligt klarspråksnormer så långt det är möjligt. Storleken på texterna ska inte vara för liten. Filmer i utställningarna textas. Ljudinspelningar med bärande innehåll finns även i skriven form.

Vår mest spridda produkt, boken *...om detta må ni berätta...*, finns översatt till ett antal olika språk och den finns även som video med teckenspråk samt i punktskrift. Myndighetens webbplats har som vi beskrivit tidigare förbättrats, bland annat genom att tillgängligheten har blivit bättre för användare med synnedsättning.

Vi har en relativt god tillgänglighet i våra lokaler. Verksamheten bedrivs i en äldre byggnad, men vi har anpassat lokalerna så mycket som möjligt för att de ska vara fysiskt tillgängliga för bland annat rullstolar och det finns hörslingor.

Agenda 2030 som mål och medel

Forum för levande historia bidrar till flera av målen inom Agenda 2030, framför allt till mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen.

Mål 16 handlar bland annat om att minska våld, övergrepp och utnyttjande av människor samt att främja rättvisa för alla, ett inkluderande och representativt beslutsfattande och en icke-diskriminerande lagstiftning. Hela myndighetens kärnverksamhet bidrar till detta mål. Framför allt arbetar vi inom Sverige och bidrar därför till den svenska samhällsutvecklingen.

Vi har även internationell verksamhet som bidrar positivt till målet i andra länder. Ett exempel är vår uppgift att dela ut Per Anger-priset (se mer om detta i avsnittet Internationellt samarbete).

Vi arbetar även löpande internt med miljömässig hållbarhet, vilket framför allt avser mål 12 om hållbar konsumtion och produktion samt mål 13 om att bekämpa klimatförändringarna.

Redovisning av uppdrag enligt regleringsbrevet

Forum för levande historia har också under året redovisat följande uppdrag.

Uppdrag	Beslut	Redovisning
Uppdrag att fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2021–2023.	Fi2020/04960	Redovisning till Statskontoret, diarienummer 2022/148
Uppdrag att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2021–2023.	A2020/02583	Redovisning till Statskontoret, diarienummer 2022/148
Uppdrag att stärka förutsättningarna för hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser.	Ku2021/02377 (delvis)	Slutredovisning till Regeringskansliet (Kulturdepartementet), diarienummer 2018/148
Uppdrag att vidta energibesparingsåtgärder inom den statliga förvaltningen	Fi2022/02571	Månadsvis redovisning, diarienummer 2022/165
Uppdrag att genomföra insatser för att öka kunskapen om Sveriges deltagande i den transatlantiska slavhandeln och slaveriet.	A2021/01912	Slutredovisning till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet), diarienummer 2021/213
Uppdrag att under 2022–2024 utveckla och sprida ett metodmaterial om arbete mot rasism för att kvalitetssäkra offentliga verksamheters bemötande av allmänheten.	A2022/00643	Delredovisning till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet), diarienummer 2022/140
Uppdrag att under 2022–2023 kartlägga kunskapen om antiziganism i grundskolan.	Ku2022/00923	Redovisas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) 2024
Uppdrag att under 2022–2024 förstärka arbetet med att genomföra kunskapshöjande insatser om olika former av rasism.	A2022/00844	Delredovisning till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet), diarienummer 2022/102
Uppdrag att under 2022–2024 genomföra kunskapshöjande insatser mot antisemitism.	A2022/00845	Redovisas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) 2024 och 2025
Uppdrag om kunskapshöjande insatser om historiska skeenden som påverkat de nationella minoriteterna	Ku2022/01209	Delredovisning till Regeringskansliet (Kulturdepartementet), diarienummer 2022/319

Kostnader och intäkter

Myndighetens totala lokalkostnader framgår av tabellen nedan och vi redovisar också verksamhetens kostnader och intäkter enligt indelningen i årsredovisningen.

Kostnaderna för utställningar har ökat något, då vi under året arbetade med att ta fram en ny version av en tidigare stor tematisk utställning (Propaganda) och samtidigt arbetade med nyproduktion inför kommande år.

För området utbildning, fortbildning och metodstöd har kostnaderna också ökat, framför allt då de särskilda uppdragen som vi redovisar i detta avsnitt har varit mer omfattande under 2023 än tidigare.

Kostnaderna för programaktiviteterna har däremot gått ner, då vi har haft färre programaktiviteter i vår egen

regi, och fler tillsammans med Sveriges museum om Förintelsen.

När det gäller området Stärka demokratin har kostnaderna ökat markant då vi har haft en större omfattning av uppdraget tillsammans med Skolverket, som vi kallar Demokratistegen, samt ett nytt uppdrag som kom under året att genomföra förberedelser inför 250-årsjubileet av judiskt liv i Sverige.

Insamlingen till Sveriges museum om Förintelsen var ett omfattande uppdrag som avslutades under 2022.

Intäktsökningarna beror till största del på särskilda regeringsuppdrag. I vissa fall har myndigheten fått mer medel för några fleråriga uppdrag, samt att några nya uppdrag tillkom under året.

Lokalkostnader

Lokalkostnader (tkr)	Hyra	El och uppvärmning	Reparation och underhåll	Övriga driftkostnader	Totalt
Fastighets AB Gåsgränd	8 546	168	31	384	9 129
Stadsbudens magasin 40 ekonomisk förening	133				133
	8 679	168	31	384	9 262

Kostnader och intäkter

Verksamhet (miljoner kronor)	2021			2022			2023		
	Kostnader	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Anslag	Övriga intäkter
Utställningar	17,0	16,8	0,2	17,3	16,8	0,5	17,8	16,9	0,9
Webb och sociala medier	4,0	4,0	0,0	8,7	8,7	0,0	8,9	8,7	0,2
Utbildning, fortbildning och metodstöd	8,6	3,1	5,5	10,6	3,2	7,4	12,1	3,4	8,7
Programaktiviteter	5,4	5,4	0,0	8,0	8,0	0,0	6,6	6,5	0,1
Kunskapsuppbyggnad	12,4	9,5	2,9	7,6	7,6	0,0	8,6	6,9	1,7
Internationellt samarbete	8,0	8,0	0,0	6,3	6,3	0,0	6,6	6,5	0,1
Stärka demokratin	3,2	0,0	3,2	4,2	0,0	4,2	7,4	0,0	7,4
Samlat grepp mot rasism och hatbrott	2,7	0,0	2,7	4,7	0,0	4,7	4,6	0,0	4,6
Sveriges museum om Förintelsen	7,7	7,7	0,0	4,8	2,4	2,4	0,0	0,0	0,0
Summa	69,0	54,5	14,5	72,2	53,0	19,2	72,6	48,9	23,7

FINANSIELLA RAPPORTER

SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER

(tkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	4 000	4 000	2 000	1 000	2 000
Utnyttjad	2 875	3 830	625	682	316
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	4 300	4 300	4 300	4 300	4 300
Maximalt utnyttjad	-	-	-	-	-
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	632	45	-	-	1
Räntekostnader	-	-	-	-	21
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	-	-	-	-	-
Avgiftsintäkter	-	-	-	-	-
Övriga avgiftsintäkter	881	3 023	469	127	535
Anslagskredit					
Beviljad	1 522	1 505	1 793	1 479	1 393
Utnyttjad	-	-	-	-	-
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande Uo 17 8:4 ap. 1	2711	907	2 946	156	629
Anslagssparande Uo 17 8:4 ap. 2	-	-	2 384	-	-
Bemyndiganden	<i>Ej tillämplig</i>				
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	43	43	42	38	33
Medelantalet anställda (st)*	50	50	46	40	41
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 658	1 673	1 639	1 752	1 714
Kapitalförändring					
Årets	-	-	-	-	-
Balanserad	-	-	-	-	-

* I beräkningen av medelantalet anställda ingår tjänstledig personal.

RESULTATRÄKNING

(tkr)	Not	2023	2022
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	48 902	52 952
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	881	3 023
Intäkter av bidrag	3	22 144	16 207
Finansiella intäkter	4	634	49
Summa		72 560	72 230
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-42 502	-41 341
Kostnader för lokaler		-9 262	-8 629
Övriga driftkostnader	6	-19 536	-21 955
Finansiella kostnader	7	-159	-35
Avskrivningar och nedskrivningar		-1 102	-270
Summa		-72 560	-72 230
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		51	150
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		200	200
Lämnade bidrag	8	-251	-350
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

BALANSRÄKNING

(tkr)	Not	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	9	1 148	1 686
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	10	0	0
Summa		1 148	1 686
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	11	56	124
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	12	1 823	2 172
Summa		1 879	2 296
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos andra myndigheter	13	1 661	2 031
Övriga kortfristiga fordringar	14	4	34
Summa		1 666	2 065
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	15	2 988	2 572
Summa		2 988	2 572
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	16	-2 711	-907
Summa		-2 711	-907
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	17	12 964	9 674
Summa		12 964	9 674
SUMMA TILLGÅNGAR		17 934	17 386
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	18		
	19	152	152
Summa		152	152
Avsättningar			
Övriga avsättningar	20	450	371
Summa		450	371
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	21	2 875	3 830
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	22	1 997	2 109
Leverantörsskulder		6 782	5 667
Övriga kortfristiga skulder	23	701	627
Summa		12 355	12 232
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	24	2 456	2 561
Oförbrukade bidrag	25	2 094	1 478
Övriga förutbetalda intäkter	26	427	591
Summa		4 977	4 631
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		17 934	17 386

ANSLAGSREDOVISNING

Redovisning mot anslag

Anslag (tkr)	Ing. över- förings- belopp	Årets till- delning enl. regl. brev	Omdispo- nerade anslags- belopp	Indrag- ning	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp
	Not						
Uo 17 8:4 Ramanslag Forum för levande historia ap.1 Forum för levande historia	27	907	50 757	0	0	51 664	-48 953 2 711
Summa	907	50 757	0	0	51 664	-48 953	2 711

Avslutade anslag (tkr)	Ing. över- förings- belopp	Årets till- delning enl. regl. brev	Omdispo- nerade anslags- belopp	Indrag- ning	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp
	Not						
Uo 17 8:4 Ramanslag ap.2 Förberedande verksamhet för inrättandet av ett Förintelsemuseum		0					
Summa totalt	907	50 757	0	0	51 664	-48 953	2 711

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF) samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari.

Periodavgränsningsposter

För periodiseringar tillämpas en beloppsgräns på 50 tkr. Motsvarande beloppsgräns föregående år var 20 tkr.

Ändrade redovisningsprinciper

Den högre beloppsgränsen avseende periodavgränsningsposter har inte påverkat redovisningen väsentligt och jämförelsetalen är därmed inte omräknade.

Upplysningar för jämförelseändamål

Noterna för kostnader i resultaträkningen har ändrats till att visa negativa saldon i överensstämmelse med resultaträkningen. I föregående års årsredovisning visades beloppen med positiva saldon.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 26 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år.

Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 100 tkr.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod från den månad tillgången tas i bruk.

Bärbara datorer klassificeras normalt inte som anläggningstillgång då den ekonomiska livslängden beräknas understiga 3 år.

Tillämpade avskrivningstider:

3 år:

- Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter
- Maskiner och tekniska anläggningar

5 år:

- Inredningsinventarier

Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till beräknad nyttjandeperiod. Nuvarande hyreskontrakt löper till och med 2026-09-30.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp.

Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare

	Förmån (tkr)	Lön (tkr)
Petra Mårseius	1	1 110
Överintendent		

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro	2023	2022
Totalt	4,86	5,40
Andel 60 dagar eller mer	68,91	66,70
Kvinnor	4,82	4,20
Män	4,95	7,80
Anställda - 29 år	-	-
Anställda 30 år - 49 år	5,70	3,10
Anställda 50 år -	4,18	7,00

Sjukfrånvaro för anställda under 30 år lämnas inte eftersom antalet anställda i gruppen är under tio personer.

NOTER

Resultaträkning

Not	1	Intäkter av anslag	2023	2022
		Intäkter av anslag	48 902	52 952
		<i>Varav Uo 17 8:4 ap.1 Forum för levande historia</i>	-48 902	-50 568
		<i>Varav Uo 17 18:4 ap.2 Förberedande verksamhet för inrättandet av ett Förintelsemuseum</i>	0	-2 384
		Summa	48 902	52 952
		Utgifter i anslagsredovisningen	-48 953	-53 145
		Saldo	-51	-194
		Saldot består av minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009. Denna post belastade anslaget i sin helhet 2022 men bokfördes inte som kostnad i resultaträkningen.	0	44
		Anslag Uo 17 8:4 ap 1. Redovisning i transfereringsavsnittet som medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag.	51	150
		Summa	51	194

Not	2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2023	2022
		Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	657	3 023
		Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	223	0
		Summa	881	3 023

Minskningen beror på intäkter från Statens historiska museer 2022, som ej är aktuellt 2023

Not	3	Intäkter av bidrag	2023	2022
		Bidrag från statliga myndigheter	22 144	16 207
		Summa	22 144	16 207

Not	4	Finansiella intäkter	2023	2022
		Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	632	45
		Övriga ränteintäkter	0	-
		Övriga finansiella intäkter	3	4
		Summa	634	49

Räntesats för räntekonto hos Riksgälden har sedan 2020-01-08 t o m 2022-05-02 varit noll. Resterande del av 2022 har ränta beräknats på räntekontot och ökning 2023 beror på väsentligt högre räntesats under året.

Not	5 Kostnader för personal	2023	2022
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	-26 740	-25 838
	<i>Varav lönekostnader ej anställd personal</i>	-272	-437
	Sociala avgifter	-14 190	-14 263
	Övriga kostnader för personal	-1 571	-1 239
	Summa	-42 502	-41 341

Avgift till Trygghetsstiftelsen redovisas under Övriga kostnader för personal istället för under Sociala avgifter som tidigare. Jämförelsetal för Sociala avgifter och Övriga kostnader för personal är justerade.

Not	6 Övriga driftkostnader	2023	2022
	Reparationer och underhåll	-23	-312
	Offentligrättsliga avgifter, skatter, kundförluster	-8	-34
	Resor, representation, information	-3 159	-2 651
	Köp av varor	-1 407	-1 411
	Köp av tjänster	-14 940	-17 547
	Summa	-19 536	-21 955

Lägre driftkostnader beror främst på att inköp av övriga tjänster är väsentligt lägre 2023 jämfört med 2022.

Not	7 Finansiella kostnader	2023	2022
	Ränta på lån i Riksgäldskontoret	-125	-8
	Övriga finansiella kostnader	-33	-28
	Summa	-159	-35

Räntesats för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2020-01-08 t o m 2022-05-02 varit noll. Resterande del av 2022 har ränta beräknats på räntekontot och ökning 2023 beror på väsentligt högre räntesats under året.

Not	8 Lämnade bidrag	2023	2022
	Raoul Wallenberg Academy for Young Leaders	-200	-200
	Per Angerpriset	-51	-150
	Summa	-251	-350

Balansräkning

Not	9	Balanserade utgifter för utveckling	2023-12-31	2022-12-31
		Ingående anskaffningsvärde	1 686	-
		Årets anskaffningar	-	1 686
		Summa anskaffningsvärde	1 686	1 686
		Årets avskrivningar	-538	-
		Summa ackumulerade avskrivningar	-538	0
		Utgående bokfört värde	1 148	1 686

Avser utvecklingskostnader för ny webb som tagits i drift under 2023.

Not	10	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
		Ingående anskaffningsvärde	23	23
		Summa anskaffningsvärde	23	23
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-23	-23
		Summa ackumulerade avskrivningar	-23	-23
		Utgående bokfört värde	0	0

År 2022 redovisades inte denna not, jämförelsetalen är desamma som 2023.

Not	11	Förbättringsutgifter på annans fastighet	2023-12-31	2022-12-31
		Ingående anskaffningsvärde	4 661	4 661
		Årets utrangeringar, anskaffningsvärde	-3 179	-
		Summa anskaffningsvärde	1 482	4 661
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-4 537	-4 449
		Årets avskrivningar	-68	-89
		Årets utrangeringar, avskrivningar	3 179	-
		Summa ackumulerade avskrivningar	-1 426	-4 537
		Utgående bokfört värde	56	124

Not	12	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2023-12-31	2022-12-31
		Ingående anskaffningsvärde	6 486	4 698
		Årets anskaffningar	147	1 789
		Årets utrangeringar, anskaffningsvärde	-3 831	-
		Summa anskaffningsvärde	2 802	6 486
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-4 315	-4 133
		Årets avskrivningar	-496	-182
		Årets utrangeringar, avskrivningar	3 831	-
		Summa ackumulerade avskrivningar	-979	-4 315
		Utgående bokfört värde	1 823	2 172

Not	13	Fordringar hos andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
		Fordran ingående mervärdesskatt	1 661	2 031
		Summa	1 661	2 031

Not	14 Övriga kortfristiga fordringar	2023-12-31	2022-12-31
	Fordringar hos anställda	4	34
	Summa	4	34

Not	15 Förutbetalda kostnader	2023-12-31	2022-12-31
	Förutbetalda hyreskostnader	2 183	2 112
	Övriga förutbetalda kostnader	805	460
	Summa	2 988	2 572

Not	16 Avräkning med statsverket	2023-12-31	2022-12-31
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-907	-5 329
	Redovisat mot anslag	48 953	53 145
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-50 757	-50 175
	Återbetalning av anslagsmedel	-	1 452
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 711	-907
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	0	44
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-	-44
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	0	0
	Summa Avräkning med statsverket	-2 711	-907

Not	17 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	12 964	9 674
	Summa	12 964	9 674
	Beviljad kredit enligt regleringsbrev	4 300	4 300
	Maximalt utnyttjad kredit	-	-

Not	18 Myndighetskapital	2023-12-31	2022-12-31
-----	----------------------	------------	------------

Myndighetskapitalet består endast av statskapital vars värde är oförändrat mellan åren. Därför redovisas ingen specifikationstabell.

Not	19 Statskapital	2023-12-31	2022-12-31
	Statskapital utan avkastningskrav avseende konst	152	152
	Utgående balans	152	152

Not	20 Övriga avsättningar	2023-12-31	2022-12-31
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående balans	371	295
	Årets förändring	80	75
	Utgående balans	450	371

Inget planerat nyttjande för 2024.

Not	21 Lån i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	3 830	625
	Under året nyupptagna lån	147	3 475
	Årets amorteringar	-1 102	-270
	Utgående balans	2 875	3 830
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	4 000	4 000
	Utnyttjad låneram inklusive finansiell leasing	2 875	3 830

Not	22 Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
	Utgående mervärdesskatt	46	97
	Arbetsgivaravgifter	816	703
	Leverantörsskulder andra myndigheter	1 135	675
	Övrigt*	-	634
	Summa	1 997	2 109

*Avser bidrag som återbetalades till Kammarkollegiet 2023.

Ingen ny skuld bokförd avseende återbetalning 2024, se not 25 Oförbrukade bidrag.

Not	23 Övriga kortfristiga skulder	2023-12-31	2022-12-31
	Personalens källskatt	701	624
	Övrigt	-	3
	Summa	701	627

Not	24 Upplupna kostnader	2023-12-31	2022-12-31
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	2 134	2 275
	Övriga upplupna kostnader	321	286
	Summa	2 456	2 561

Not	25 Oförbrukade bidrag	2023-12-31	2022-12-31
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	2 094	1 478
	Summa	2 094	1 478
	<i>varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk:</i>		
	inom tre månader*	1 627	-
	mer än tre månader till ett år	467	1 478
	mer än ett år till tre år	-	-
	mer än tre år	-	-
	Summa	2 094	1 478

* Hela beloppet kommer att återbetalas till Kammarkollegiet inom tre månader.

Not	26 Övriga förutbetalda intäkter	2023-12-31	2022-12-31
	Övriga förutbetalda intäkter	427	591
	Summa	427	591

Avser förutbetald intäkt från Statens Historiska Museer.

Anslagsredovisning

Not 27 Uo 17 8:4 Ramanslag

ap.1 Forum för levande historia

Forum för levande historia får disponera 1 505 tkr av det ingående överföringsbeloppet, d.v.s. 3% av föregående års tilldelning om 50 175 tkr enligt regleringsbrevet.

Enligt regleringsbrevet disponerar Forum för levande historia en anslagskredit på 1 522 tkr. Krediten har inte nyttjats under 2023.

Anslaget är räntebärande.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 21 februari 2023

Petra Mårseius

Överintendent

Årsredovisning 2023

Forum för levande historia

Illustration på omslaget: Linnea Blixt